

29 Nisan / 20
03 Mayıs / 26

BİLDİRİ
ÖZETLERİ

44. TÜRKİYE MUHASEBE EĞİTİMİ

Sempozyumu

Muhasebe Eğitimi için Yeni Bir Yol Haritası: Yeterlilik, Beceriler ve Değerler

Sunis Efes Royal
Palace Resort & Spa
Özdere

44. TÜRKİYE MUHASEBE EĞİTİMİ *Sempozyumu*

Muhasebe Eğitimi için Yeni Bir Yıl Muhasebe Yeterlilik, Beceriler ve Değerler

Sunis Efes Royal
Palace Resort & Spa
Özdere

T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınıdır.

ISBN: 978-975-441-609-1

İZMİR
2026

44. TÜRKİYE MUHASEBE EĞİTİMİ SEMPOZYUMU

MUHASEBE EĞİTİMİ İÇİN YENİ BİR YOL HARİTASI

Mesleki Eğitimde Yetkinlik İnşası

Muhasebe Eğitimi: Yeterlilik Beceri ve Değerler

Yapay Zeka ve Dijital Teknolojiler Işığında Muhasebe Eğitimi

Kurumsal Sürdürülebilirlik ve Muhasebe

Finansal Analizde Güncel Yaklaşımlar

Üniversitelerde Muhasebe Eğitiminin Yeniden Konumlanması

Üniversitelerde Muhasebe Eğitimi

Editörler:

Prof. Dr. Mustafa Gürol DURAK

Doç. Dr. Hakan ÖZKAYA

Dr. Öğr. Üyesi Esin ASLANPAY

DÜZENLEME KURULU

Sempozyum Başkanı: Prof. Dr. Çağnur BALSARI

Prof. Dr. Ahmet Erdal ÖZKOL

Prof. Dr. Ali Fatih DALKILIÇ

Prof. Dr. Funda KARAKOYUN ATILGAN

Prof. Dr. Gönül ALKAN

Prof. Dr. Gülşah ATAĞAN

Prof. Dr. Gülözar KURT GÜMÜŞ

Prof. Dr. Mübecel Banu DURUKAN

Prof. Dr. Mustafa Gürol DURAK

Prof. Dr. Nilgün KUTAY

Prof. Dr. R. Şebnem YAŞAR

Prof. Dr. Seçil SİĞALİ

Prof. Dr. Seçkin GÖNEN

Prof. Dr. Yusuf GÜMÜŞ

Doç.Dr. Hakan ÖZKAYA

Dr. Öğr. Üyesi Esin ASLANPAY

Dr. Öğr. Üyesi Gökçe Sinem ERBUĞA

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet İlker KARAKELLEOĞLU

Dr. Öğr. Üyesi Nur GENÇYÜREK

HAKEM KURULU

Prof. Dr. Abdurrahman Taylan ALTINTAŞ

Prof. Dr. Adnan DÖNMEZ

Prof. Dr. Ahmet TÜREL

Prof. Dr. Arman Aziz KARAGÜL

Prof. Dr. Asli TÜREL

Prof. Dr. Aylin POROY ARSOY

Prof. Dr. Ayşe PAMUKÇU

Prof. Dr. Ayşe Ümit GÖKDENİZ

Prof. Dr. Başak ATAMAN

Prof. Dr. Berna KIRKULAK ULUDAĞ

Prof. Dr. Beyhan MARŞAP

Prof. Dr. Bilge Leyli DEMİREL

Prof. Dr. Can ŞİMGİ MUĞAN

Prof. Dr. Cemal İBİŞ

Prof. Dr. Deniz Umut DOĞAN

Prof. Dr. Dursun ARIKBOĞA

Prof. Dr. Duygu ANIL KESKİN

Prof. Dr. Elif YÜCEL

Prof. Dr. Fatih YILMAZ

Prof. Dr. Fatma Dilvin TAŞKIN YEŞİLOVA

Prof. Dr. Fatma PAMUKÇU

Prof. Dr. Ganite KURT

Prof. Dr. İlker KIYMETLİ ŞEN

Prof. Dr. İrem NUHOĞLU

Prof. Dr. Kadir GÜRDAL

Prof. Dr. Kiymet TUNCA ÇALIYURT

Prof. Dr. Nalan AKDOĞAN

Prof. Dr. Nuran CÖMERT

Prof. Dr. Orhan ÇELİK Prof. Dr. Ömer LALİK

Prof. Dr. Pinar EVRİM MANDACI

Prof. Dr. Saime ÖNCE

Prof. Dr. Selahattin KARABINAR

Prof. Dr. Serdar ÖZKAN

Prof. Dr. Seyhan ÇİL KOÇYİĞİT

Prof. Dr. Şükran GÜNGÖR TANÇ

Prof. Dr. Ümit GÜCENME GENÇOĞLU

Prof. Dr. Ümmühan ASLAN

Prof. Dr. Volkan DEMİR

Prof. Dr. Yakup SELVİ

Prof. Dr. Yasemin ERTAN

Prof. Dr. Yıldız ÖZERHAN

DÜZENLEME KURULU BAŞKANI PROF. DR. ÇAĞNUR BALSARI'NIN SUNUŞU

Yarım asra yaklaşan köklü bir geleneğin temsilcisi olan Muhasebe Eğitimi Sempozyumu'nun 44. Buluşmasında, sizleri “Muhasebe Eğitimi İçin Yeni Bir Yol Haritası” temasıyla selamlamanın gururunu yaşıyoruz.

Bugün muhasebe, sadece rakamların kaydedildiği bir disiplin olmanın çok ötesine geçmiş; stratejik karar alma süreçlerinin kalbinde yer alan bir bilgi sistemine dönüşmüştür. Günümüzde muhasebe dünyası bir yandan yapay zeka, bir yandan sürdürülebilirlik raporlaması bir yandansa değişen standartlar çerçevesinde şekillenen dinamik bir yapı sergilemektedir. Muhasebe eğitimcileri olarak bizlerin, bir yandan dijital fırtınada gemiyi yüzdürmeye çalışırken, diğer yandan geleceğin meslektaşlarına okyanusu öğretmeye çalışmamız gerekmektedir.

Bu bağlamda sempozyumumuz, sadece akademik bildirilerin sunulduğu bir platform değil; aynı zamanda mesleğimizin yarınını şekillendirecek olan “yeni yol haritasını” birlikte çizdiğimiz bir ortak akıl merkezidir. Paylaşılan her çalışma, teknolojiyle barişik, etik değerlere bağlı ve küresel yetkinliklerle donatılmış muhasebe profesyonellerinin yetişmesine ışık tutacaktır.

İzmir'in ilham veren atmosferinde, Dokuz Eylül Üniversitesi'nin akademik birikimiyle harmanlanan bu buluşmanın, disiplinlerarası iş birliklerine ve kalıcı dostluklara vesile olmasını temenni ediyorum. Sempozyumun hazırlanmasında emeği geçen düzenleme kuruluna, bilim kuruluna ve değerli vakitlerini bizlerle paylaşan tüm katılımcılara en içten teşekkürlerimi sunarım.

Saygılarımla,

Düzenleme Kurulu Başkanı
Prof. Dr. Çağnur BALSARI

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ OTURUM

Değişen Yetkinlikler Çerçevesinde Mesleğin Geleceği: Muhasebe 6.0

12

Prof. Dr. Gülümser ÜNKAYA

Prof. Dr. Günay Deniz DURSUN

Arat. Gör. Beyza BOZKIR

Muhasebe Mesleğinde Sürekli Mesleki Gelişim Eğitimi: Muhasebe Meslek Mensuplarının Görüşleri Üzerine Bir Araştırma

13

Doç. Dr. Havva Nur ÇİFTÇİ

Dr. Öğr. Üyesi Onur ERİŞEN

Prof. Dr. Yakup SELVİ

Türkiye’de SMMM Adaylarının Staj ve Mesleki Yeterlilik Süreci: IES 5 ve IES 6 Çerçevesinde Bir Değerlendirme

14

Dr. Öğr. Üyesi Bilgehan ÇAKMAK SEL

Dr. Öğr. Üyesi Derya ONOCAK

Sürdürülebilirlik Bağlamında Mesleki Yetkinliklerin Önemi

15

Arat. Gör. Yasin TIHİNİ

Dr. Öğr. Üyesi Emrah ERTUGAY

İKİNCİ OTURUM

Sürdürülebilirlik Perspektifinde Muhasebe Meslek Etiğinin Dönüşümü

18

Prof. Dr. Deniz Umut DOĞAN

Doç. Dr. Burçak KIZILTAN IŞIK

Muhasebe Eğitiminde Geleceği Okuma Becerisi: Sürdürülebilirlik Bağlamında Yeni Bir Yaklaşım

19

Dr. Öğr. Üyesi Betül AÇIKGÖZ

Dr. Öğr. Üyesi Nurettin ÖZDEMİR

Muhasebe Eğitimi İçin Yeni Bir Yol Haritası: Yeterlilik, Beceriler Ve Değerler

20

SMMM Enver ARSLAN

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Yapay Zekâ Çağında Muhasebe Stajı: Metaverse Ortamında Bir Model Önerisi 22

Doç. Dr. Neriman YALÇIN
Prof. Dr. Mehmet GÜNEŞ

Makine Öğrenmesi Tabanlı Uyarlanabilir İşletme Simülasyonu (BuSim-MI): Finansal Okuryazarlık ve Stratejik Karar Verme Becerilerinin Geliştirilmesi 23

Prof. Dr. Rafet AKTAŞ
Art. Gör. Dr. Şevket DURMAZ
Art. Gör. Cansu ERGENÇ ÖZDAŞ

Yapay Zekâ ve Dijital Dönüşüm Bağlamında Muhasebe Eğitimi: Türkiye’de Üniversiteler Arası Karşılaştırmalı Bir İnceleme 24

Doç. Dr. Anıl GACAR

Bulut Tabanlı Muhasebe Yazılımlarının Muhasebecilerin Veri Güvenliği Becerilerine Katkısı 25

Sevda ANLI

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Türkiye’de Kurumsal Kalite ve Sürdürülebilirlik Çalışmaları Skorları Kapsamında Muhasebe Eğitiminde Yeterlilik ve Beceri Göstergelerinin Önem–Performans Analizi (IPA) İle Değerlendirilmesi 27

Dr. Öğr. Üyesi Salih TUTAR
Prof. Dr. Duygu ANIL KESKİN

Sürdürülebilirlik Raporlaması Yapan İşletmelerde Yeşil Yıkama Riskinin Terrachoice Çerçevesinde Değerlendirilmesi 28

Prof. Dr. Ümmühan ASLAN
Samet ÇERİBAŞ

Kurumsal Meşruiyet Kaygısı, Yöneticinin Ekonomik Sorumluluğu ve Yeşil Aklama Riski: Çifte Önemlilik Uyumlu Raporlama Çerçevelerinde ISO Sertifikasyonunun Rolü 29

Arzu YAROĞLU
Prof. Dr. Ahmet YANIK

Kurumsal Dayanıklılık, Serbest Nakit Akışı ve ESG Performansı (Borsa İstanbul’un Gelişmekte Olan Pazar Özelliklerinin Analizi) 30

Sohrab ABDİ
Dr. Mohammad Reza TOUTOUNCHI ASL

BEŞİNCİ OTURUM

- Konkordato Öncesi Erken Uyarı Sinyalleri: Finansal Analiz, Yıllık Rapor Sentimentü Ve Haber Metinlerinin Bütünleşik İncelemesi”: Yeşil GYO Örneği** 32
Dr. Öğr. Üyesi Müzeyyen Çiğdem AKBAŞ
Prof. Dr. Can Tansel KAYA
- Finansal Analizde Yapay Zekâ Teknolojilerinden Yararlanılması ve Muhasebe Eğitiminde Kullanımı** 33
Prof. Dr. A.R Zafer SAYAR
Tolga TÜMER
- Finansal Performans ve Sera Gazı Emisyonları İlişkisi: BIST Sürdürülebilirlik 25 Endeksi** 34
Dr. Öğr. Üyesi Mert SARIOĞLU
Dr. Öğr. Üyesi Ece ACAR
- Sürdürülebilirliğin Finansal Getirisi: ESG Performansı Borçlanma Maliyetini Düşürüyor Mu?** 35
Dr. Öğr. Üyesi Selçuk TAZEGÜL
Dr. Öğr. Üyesi Azize KAHRAMANI KOÇ

ALTINCI OTURUM

- Temel Muhasebe Derslerinin Öğrenim Çıktıları: Paydaş Görüşlerinin Karşılaştırılması** 37
Doç. Dr. Feyza DEREKÖY
Dr. Öğr. Üyesi İpek YAYLALI
Dr. Öğr. Üyesi Esra BAYTÖREN
- STEM Yaklaşımı ve Teknolojik Gelişmelerin Muhasebe Eğitimine Etkisi: Bilecik - Eskişehir’deki Üniversite Öğrenci Algıları Üzerine Bir Araştırma** 38
Doç. Dr. Şerife SUBAŞI
Zafer ANADOLU
- İş Devri Değil, İstem Geliştirme ve Düzeltme: Muhasebe Öğrencilerinin Üretken Yapay Zeka Araçlarını Kullanma Yöntemleri ve Öğrenim Kazanımları** 39
Dr. Özlem ASMA-ARIKAN

YEDİNCİ OTURUM

- Mesleki Yetkinlik Kazanımında Yükseköğretim Kurumlarında Verilen Muhasebe Eğitiminin Yeterliliği: Sivas İlindeki SMMM Stajyerlerinin Algıları Üzerinden Bir Değerlendirme** 41
Dr. Öğr. Üyesi Derya ONOCAK
Dr. Öğr. Üyesi Bilgehan ÇAKMAK SEL

Akreditasyon Sürecinin Muhasebe Eğitimine Etkisi: Üniversitelerin Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Programı Ders Müfredatlarının İncelenmesi

42

Dr. Öğr. Üyesi Fatma ÇITAK

3+1 Eğitim Modelinin Dijital Görünürlüğü: Meslek Yüksekokulları Web Sitelerinde Muhasebe ve Vergi Programlarına Yönelik Bir İçerik Analizi

43

Öğr. Gör. Dr. Ayte Alev ALDEMİR

Muhasebe Eğitiminde Sürdürülebilirlik ve Dijitalleşme: The Impact Sıralamasında Yer Alan Türk Üniversiteleri Örneği

44

Öğr. Gör. Dr. Selda KORGAN

TEMA KONUŞMASI

Bizi Bekleyen Üniversiteler

46

Prof. Dr. Can Şimşek MUĞAN

Dr. Uğurcan MUĞAN

44. TÜRKİYE MUHASEBE EĞİTİMİ *Sempozyumu*

Muhasebe Eğitimi için Yeni Bir Yıl Muhasebe Yetkinlik, Beceriler ve Değerler

Sunis Efes Royal
Palace Resort & Spa
Özdere

DEĞERLER
BECERİLER

1. OTURUM

MESLEKİ EĞİTİMDE YETKİNLİK İNŞASI

Oturum Başkanı: Yahya ARIKAN
TÜRMOB Genel Sekreteri

DEĞİŞEN YETKİNLİKLER ÇERÇEVESİNDE MESLEĞİN GELECEĞİ: MUHASEBE 6.0

Prof. Dr. Gülümser ÜNKAYA¹

Prof. Dr. Günay Deniz DURSUN²

Arat. Gör. Beyza BOZKIR³

Gelişen teknoloji, değişen küresel ekonomik ve sosyal dinamikler ile artan sürdürülebilirlik gereklilikleri, muhasebe mesleğinde köklü bir dönüşümü tetiklemektedir. Bu dönüşümün bir sonucu olarak ortaya çıkan “Muhasebe 6.0” paradigması, yalnızca yapay zekâ, blokzincir, büyük veri analitiği ve bulut bilişim gibi ileri teknolojik unsurları değil, aynı zamanda sürdürülebilirlik raporlaması (ESG), etik sorumluluklar ve veri gizliliği gibi karmaşık sosyal ve kurumsal boyutları da bünyesinde barındırmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı, söz konusu teknolojik ve toplumsal dönüşümlerin ışığında, “Muhasebe 6.0” kavramsal çerçevesinde muhasebe mesleğinin geleceğini analitik bir perspektifle ele almak ve bu değişen yetkinlikler doğrultusunda eğitim politikalarına yönelik stratejik öneriler sunmaktır. Yapılan analizler sonucunda, yapay zekâ, blokzincir, büyük veri analitiği gibi ileri teknolojilerin muhasebe süreçlerine entegrasyonunun yanı sıra, sürdürülebilirlik (ESG) raporlaması, etik değerler ve veri gizliliği gibi konuların mesleğin geleceğinde merkezi bir rol oynayacağı ortaya konmuştur. Geleneksel muhasebe yetkinliklerinin yanı sıra, analitik düşünme, dijital okuryazarlık, veri analizi ve yorumlama gibi yeni nesil becerilerin kazandırılması gerekliliği belirginleşmiştir. Bu bağlamda, muhasebe eğitim politikalarının bu dinamiklere uyum sağlaması, müfredatların güncellenmesi, öğretim yöntemlerinin çeşitlendirilmesi ve meslek odaları ile sektör iş birliğinin güçlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Çalışma kapsamında elde edilen bulgular, muhasebe mesleğinin geleceğini şekillendirecek olan dijitalleşme ve sürdürülebilirlik temelli dönüşüme dair kapsamlı bir yol haritası sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe 6.0, Dijital Dönüşüm, Sürdürülebilirlik, Yeni Nesil Yetkinlikler

JEL Kodları: M41, O33, Q01, J24

¹İstanbul Aydın Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Muhasebe ve Finans Yönetimi Bölümü, gulumserunkaya@aydin.edu.tr; 0000-0003-2453-2223

²İstanbul Beykent Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sermaye Piyasası Bölümü, gunaydursun@beykent.edu.tr; 0000-0002-1079-2879

³İstanbul Aydın Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Muhasebe ve Finans Yönetimi Bölümü, beyzabozkir@aydin.edu.tr; 0000-0002-6953-1534

MUHASEBE MESLEĞİNDE SÜREKLİ MESLEKİ GELİŞİM EĞİTİMİ: MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ GÖRÜŞLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Doç. Dr. Havva Nur ÇİFTÇİ¹
Dr. Öğr. Üyesi Onur ERİŞEN²
Prof. Dr. Yakup SELVİ³

Muhasebe mesleği dinamik yapısı nedeniyle mevzuat ve ekonomi çerçevesinde değişen koşullardan doğrudan etkilenmekte ve meslek mensubunun üstlendiği roller gün geçtikçe artmaktadır. Sosyal sorumluluğun ön planda olduğu muhasebe mesleğinde yoğun rekabet ortamında mesleğin etkin bir şekilde yürütülmesi kamu güveni açısından oldukça önemlidir. Muhasebe mesleği dinamik yapısı nedeniyle değişen koşullardan doğrudan etkilenen ve bu etkinin de toplumun tamamına yansıdığı bir meslektir. Sürekli mesleki gelişim eğitimlerinin meslek mensubunun bilgi ve becerilerini artırdığı, hata riskini azalttığı bu doğrultuda da mesleki kaliteyi artırdığı gibi birçok olumlu etkisi bulunmaktadır. Ayrıca bu eğitimler uluslararası düzenleyici kuruluşlar tarafından muhasebe mesleğinin niteliğinin, güvenilirliğinin ve şeffaflığının sürdürülebilmesi açısından zorunlu bir unsur olarak kabul edilmektedir. Çalışmanın amacı, muhasebe mesleğindeki sürekli mesleki gelişim eğitimlerinin meslek mensupları tarafından ne şekilde algılandığını ve değerlendirildiğini açıklamaktır. Çalışmada meslek mensuplarının sürekli mesleki gelişim eğitimlerine ilişkin görüşleri bu eğitimlerin önemi ile ilgili algıları, ihtiyaçlara uygunluğu ve eğitim metotları olmak üzere üç kapsamda yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak incelenmiştir. Görüşmeler sonucunda sürekli mesleki gelişim eğitimlerinin mesleğin getirdiği bir zorunluluk olduğu ancak mevcutta kredi tamamlama üzerine kurulu sistemin bu eğitimlerin etkinliğini azalttığı vurgulanmıştır. Özellikle sürekli artış göstermekte olan ve yoğun iş yükü ile zaman kısıtı nedenlerinden dolayı mevcut sistem yerine farklı bir alternatifin geliştirilmesinin daha etkin bir öğrenme sağlayacağı düşünüldüğü tespit edilmiştir. Eğitimlerin genel olarak bilgi aktarımından ibaret olması meslek mensuplarının ihtiyaçlarını karşılamadığı ifade edilmiştir. Meslek mensuplarının beklentilerinin daha çok uygulamaya yönelik vak'a ağırlıklı bir eğitim olduğu tespit edilmiştir. Eğitim metotları açısından genel olarak yüz yüze eğitim tercih edilmesine rağmen çevrim içi eğitimlerin tekrar edilebilme imkânından ve kolaylığından dolayı olumlu yaklaşım olduğu vurgulanmıştır. Bu çalışma meslek mensuplarının sürekli mesleki gelişim eğitimleriyle ilgili güncel farkındalıklarının ve tutumlarının daha iyi anlaşılması, görüşlerinin sistematik bir şekilde incelenmesi, düzenleme ve uygulamada meydana gelen çeşitli sorunların ortaya koyulması böylece eğitim programlarının içerik ve yöntem kapsamında gerekli iyileştirilmelerin yapılabilmesi açısından literatüre katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Eğitimi, Muhasebe Mesleği, Sürekli Mesleki Gelişim

JEL Kodları: M40, M41, I29

¹ İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi, Muhasebe ABD, hnciftci@istanbul.edu.tr:0000-0002-3859-6693

² Marmara Üniversitesi, İktisat Fakültesi, Muhasebe ve Finansman ABD, onur.erisen@marmara.edu.tr:0000-0002-7945-8318

³ İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi, Muhasebe ABD, selviyak@istanbul.edu.tr:0000-0003-4896-7707

TÜRKİYE’DE SMMM ADAYLARININ STAJ VE MESLEKİ YETERLİLİK SÜRECİ: IES 5 VE IES 6 ÇERÇEVESİNDE BİR DEĞERLENDİRME

Dr. Öğr. Üyesi Bilgehan ÇAKMAK SEL¹
Dr. Öğr. Üyesi Derya ONOCAK²

Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları’ndan (IES) IES 5 Uygulamalı Deneyim Standardi ve IES 6 Mesleki Yeterliliğin Değerlendirilmesi Standardi düzenlemeleri ile Türkiye’deki muhasebe meslek mensuplarının staj ve yeterlilik süreçlerini düzenleyen ulusal mevzuatın karşılaştırılması amacıyla yapılan bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda çalışma, 3568 sayılı Kanun, TÜRMOB/ TESMER düzenlemeleri ve uygulama yönergeleri ile IES 2019 El Kitabı sürümü temel alınarak yürütülmüştür. Yapılan karşılaştırmalı analiz sonucunda uygulamalı deneyimin süresi, gözetimi, izlenmesi ve doğrulanabilirliği ile mesleki yeterliliğin ölçümünde kullanılan değerlendirme araçları, ilkeler ve kanıt mekanizmaları karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Elde edilen bulgular, Türkiye’de uygulanan üç yıllık zorunlu staj sistemi, denetmen gözetimi ve TEOS üzerinden yürütülen dijital izleme ve belgelendirme süreçlerinin, uygulamalı deneyimin kurumsal izlenmesi, doğrulanabilirliği ve şeffaflığı açısından IES standartlarıyla büyük ölçüde uyumlu olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, uygulamalı deneyimin ağırlıklı olarak girdi temelli ölçülmesi ve mesleki yeterliliğin değerlendirilmesinde yazılı sınav odaklı tekil ölçme yaklaşımının benimsenmesi, çıktı ve performans temelli çoklu değerlendirme araçlarının sınırlı kalmasına neden olmaktadır. Bu durum, özellikle mesleki beceri, etik ve uygulama yeterliliklerinin bütüncül biçimde ölçülmesi açısından uyum düzeyinin orta seviyede kalmasına yol açmaktadır. Çalışma sonuçları, Türkiye’deki mesleğe giriş sisteminin kurumsal yapı ve denetim açısından güçlü bir çerçeveye sahip olduğunu; ancak uluslararası standartlarla tam uyumun sağlanabilmesi için çıktı temelli değerlendirme araçlarının, portföy ve işyeri performans kanıtlarının sistematik biçimde sürece entegre edilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: IFAC, Uluslararası Eğitim Standartları, IES 5, IES 6, Türkiye

JEL Kodları: M40, M41, I21

¹ Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Cumhuriyet Sosyal Bilimler MYO, bcakmaksel@cumhuriyet.edu.tr: 0000-0002-0854-0517.

² Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Şarkıtlı Atık Veysel MYO, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, onocakd@cumhuriyet.edu.tr:0000-0002-5082-7482.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK BAĞLAMINDA MESLEKİ YETKİNLİKLERİN ÖNEMİ

Arat. Gör. Yasin TIHNI¹
Dr. Öğr. Üyesi Emrah ERTUGAY²

Sürdürülebilirlik Muhasebesi Eğitimi

Küresel iş dünyasında yaşanan teknolojik gelişmeler ve dijital dönüşüm, muhasebe mesleğinin geleneksel kayıt tutucu rolünün ötesine geçerek, işletmelere değer katan stratejik bir bilgi uzmanlığına evrilmesini zorunlu kılmıştır (Yaşar, 2019: 86–87). Endüstri 4.0 ile iş dünyasının beklentileri değişmiş, geleceğin muhasebe profesyonellerinin teknik donanımın yanı sıra eleştirel düşünme, iletişim ve esneklik gibi kişiye özgü yetkinliklere (soft skills) sahip olmaları istihdam edilebilirlik açısından kritik bir önem kazanmıştır (Önce ve Çavuş, 2022).

Bu çerçevede çalışmanın temel amacı, sürdürülebilirlik odaklı muhasebe eğitiminin gerektirdiği mesleki becerileri belirlemek ve bu becerilerin önem düzeylerini uluslararası yetkinlik çerçevelerine dayalı olarak sistematik biçimde ortaya koymaktır. Bu doğrultuda, UNESCO’nun sürdürülebilir kalkınma yetkinlikleri ile IMA (Institute of Management Accountants) Competency Framework’te tanımlanan muhasebe ve finans becerilerini bütünleştirerek özgün bir “sürdürülebilir muhasebeci yetkinlik modeli” geliştirmeyi hedeflemektedir. Böylece araştırma, hem literatürdeki sürdürülebilirlik–muhasebe eğitimi tartışmalarına teorik bir katkı sağlamakta hem de geleceğin muhasebe profesyonellerine yönelik beceri haritasının ampirik yöntemlerle belirlenmesine olanak tanımaktadır.

Sürdürülebilirlik Yetkinlikleri ve Muhasebe Mesleği Çerçeveleri

UNESCO’nun Education for Sustainable Development Goals: Learning Objectives (2017) raporunda sekiz temel sürdürülebilirlik yetkinliği (sistem düşünme yetkinliği, öngörü yetkinliği, normatif yetkinlik, stratejik yetkinlik, iş birliği yetkinliği, eleştirel düşünme yetkinliği, öz farkındalık yetkinliği, entegre problem çözme yetkinliği) küresel referans çerçevesi olarak tanımlanmıştır.

IMA’nın Competency Framework’ü (2019) de, liderlik, raporlama ve kontrol, mesleki etik ve değerler, strateji, planlama ve performans, iş bilgisi ve operasyonlar, muhasebede yeni gelişen teknolojiler, veri analitiği ve içgörüler, siber güvenlik ve veri gizliliği, dijital dönüşüm ve inovasyon, sürdürülebilir iş uygulamaları ve yönetim olmak üzere on temel yetkinlik alanı tanımlamaktadır.

Metodoloji

Metodolojik sürecin ilk aşamasında, sürdürülebilirlik yetkinliklerinin göreceli önem düzeyleri Best–Worst Method (BWM) (Rezaei, 2015) kullanılarak uzman görüşleri temelinde belirlenmiştir. İkinci aşamada ise elde edilen ağırlıklar, TOPSIS yöntemiyle muhasebe becerilerinin önceliklendirilmesine entegre edilmiştir.

Bulgular

BWM sonuçları, sürdürülebilir muhasebe eğitiminde en yüksek öneme sahip yetkinliklerin sistemsel düşünme ($w = 0,214$) ve entegre problem çözme ($w = 0,184$) olduğunu ortaya koymaktadır. TOPSIS analizinden elde edilen göreceli yakınlık katsayıları (C_i), muhasebe becerilerinin sürdürülebilirlik yetkinlikleri ile bütüncül uyum düzeylerini ortaya koymaktadır. Bulgular, Sürdürülebilir İş Uygulamaları ve Yönetişim becerisinin tüm beceriler arasında en yüksek uyumu gösterdiğini ($C_i = 0,7940$) ve sürdürülebilirlik çerçevesiyle en güçlü bağlantıya sahip olduğunu göstermektedir. Bu beceriyi, Mesleki Etik ve Değerler ($C_i = 0,7425$) ve çok aktörlü süreçleri yönetmede kritik rol oynayan Liderlik ($C_i = 0,6912$) takip etmektedir. Diğer taraftan, Raporlama ve Kontrol, Veri Analitiği ve İçgörüler ve özellikle Siber Güvenlik becerileri ($C_i = 0,1749$) sürdürülebilirlik yetkinlikleri ile en düşük uyumu göstermiştir.

Sonuç ve Öneriler

Stratejik ve etik temelli beceriler müfredatın merkezinde yer almalıdır. Teknik beceriler sürdürülebilirlik odaklı bir çerçeveye oturtularak tamamlayıcı bir bileşen olarak kullanılmalıdır.

44. TÜRKİYE MUHASEBE EĞİTİMİ *Sempozyumu*

Muhasebe Eğitimi için Yeni Bir Yıl: Muhasebe Yetkinlik, Beceriler ve Değerler

Sunis Efes Royal
Palace Resort & Spa
Özdere

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Eğitimi, Sürdürülebilirlik, Yetkinlik, Beceri

JEL Kodları: A2, M1, M4

1Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, İtletme Bölümü, Muhasebe ve Finans ABD, yasin.tihni@asbu.edu.tr: 0009-0003-5656-7145

2Ankara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, İtletme Bölümü, Muhasebe ve Finansman ABD, ertugay@politics.ankara.edu.tr: 0000-0003-2049-395X

44. TÜRKİYE MUHASEBE EĞİTİMİ *Sempozyumu*

Muhasebe Eğitimi için Yeni Bir Yıl Muhasebe Yeterlilik, Beceriler ve Değerler

Sunis Efes Royal
Palace Resort & Spa
Özdere

İKİNCİ OTURUM MUHASEBE EĞİTİMİ YETERLİLİK BECERİ VE DEĞERLER

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Nalan AKDOĞAN

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK PERSPEKTİFİNDE MUHASEBE MESLEK ETİĞİNİN DÖNÜŞÜMÜ

Prof. Dr. Deniz Umut DOĞAN¹

Doç. Dr. Burçak KIZILTAN IŞIK²

Son yıllarda küresel iklim krizi, sosyal eşitsizliklerin derinleşmesi, paydaş beklentilerinin artması ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine uyum çabaları, muhasebe ve raporlama sistemlerinde köklü bir dönüşümü beraberinde getirmiştir. Bu dönüşüm, muhasebenin yalnızca finansal performansı ölçen ve raporlayan teknik bir araç olma niteliğini aşarak, işletmelerin çevresel, sosyal ve yönetimsel etkilerini de kapsayan çok boyutlu bir hesap verebilirlik mekanizmasına evrilmesine yol açmıştır. Söz konusu değişim, muhasebe meslek etiğinin kapsamını genişleterek mesleğe yeni etik sorumluluklar yüklemiştir.

Geleneksel muhasebe etiği anlayışı; dürüstlük, tarafsızlık, doğru kayıt tutma ve hileden kaçınma gibi ilkelere dayanmakta ve ağırlıklı olarak finansal bilgilerin doğruluğuna odaklanmaktadır. Bu yaklaşım, işletmelerin faaliyetlerinden kaynaklanan çevresel zararların, sosyal maliyetlerin ve uzun vadeli sürdürülebilirlik risklerinin finansal raporlar dışında kalması nedeniyle günümüz koşullarında yetersiz hâle gelmiştir. Bu durum, muhasebe meslek etiğinin yalnızca geçmişe dönük finansal doğrulukla sınırlı olamayacağını; toplumsal etkiyi, paydaş beklentilerini ve gelecek kuşakların haklarını da kapsayan daha geniş bir etik çerçeveye ihtiyaç duyulduğunu ortaya koymaktadır.

Bu çalışma, muhasebe meslek etiğinin sürdürülebilirlik perspektifinde geçirdiği dönüşümü incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, sürdürülebilirlik yaklaşımı çerçevesinde muhasebecilerin paydaşlara, kamuoyuna ve gelecek kuşaklara karşı etik sorumlulukları ele alınmakta; kuşaklararası adalet ilkesi muhasebe etiğinin temel unsurlarından biri olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları, Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları ve IFRS 18 gibi güncel raporlama düzenlemelerinin muhasebe meslek etiği üzerindeki etkileri tartışılmaktadır. Sonuç olarak çalışma, muhasebe meslek etiğinin sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda kamusal sorumluluk, şeffaflık ve uzun vadeli değer yaratımı ekseninde yeniden tanımlandığını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda muhasebecinin rolü, yalnızca mevzuata uyumu sağlayan bir teknik uzmanlık alanı olmaktan çıkarak, işletmelerin sürdürülebilirlik performansını güvence altına alan, etik hesap verebilirliği güçlendiren ve toplum yararını gözetken kamusal bir aktör niteliği kazanmaktadır. Bu dönüşüm, muhasebe mesleğinin geleceğinin etik, sürdürülebilirlik ve kuşaklararası sorumluluk temelinde şekilleneceğini göstermektedir. Bu yönüyle çalışma, literatüre kavramsal bir katkı sunmayı ve uygulamaya yönelik etik farkındalığı artırmayı hedeflemektedir. Akademik ve mesleki tartışmalara zemin hazırlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Etiği, Sürdürülebilirlik Raporlaması, Sürdürülebilir Etik Anlayışı, Kutaklararası Adalet

JEL Kodları: M41, M14, Q01, D63, Q56

¹ Baskent Üniversitesi, Ticari Bilimler Fakültesi, Muhasebe ve Finans Yönetimi Bölümü, duerhan@baskent.edu.tr: 0000-0001-5909-0045

² Baskent Üniversitesi, Ticari Bilimler Fakültesi, Muhasebe ve Finans Yönetimi Bölümü, bkiziltan@baskent.edu.tr: 0000-0003-1277-679X

MUHASEBE EĞİTİMİNDE GELECEĞİ OKUMA BECERİSİ: SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK BAĞLAMINDA YENİ BİR YAKLAŞIM

Dr. Öğr. Üyesi Betül AÇIKGÖZ¹
Dr. Öğr. Üyesi Nurettin ÖZDEMİR²

İklim krizinin derinleşmesi, doğal kaynakların hızla tükenmesi ve çevresel kirliliğin artması gibi sorunlar sürdürülebilirliği günümüzün en temel küresel meselelerinden biri haline getirmiştir. Yaşanan gelişmeler, işletmelerin yalnızca finansal performanslarını değil; çevresel ve sosyal etkilerini de dikkate alan bir yönetim anlayışına yönelmelerini zorunlu kılmaktadır. Bu dönüşüm süreci, muhasebe disiplininin kapsamını genişletirken, muhasebe eğitiminde sürdürülebilirlik odaklı içeriklerin ve yeni pedagojik yaklaşımların gerekliliğini de beraberinde getirmektedir. Ancak mevcut muhasebe eğitiminin, yeşil aklama, karbon ayak izi, elektronik atık, döngüsel ekonomi ve sürdürülebilirlik raporlaması gibi güncel kavramları yeterli ve sistematik bir biçimde ele almadığı görülmektedir.

Bu çalışma, muhasebe eğitiminde sürdürülebilirliğin nasıl ele alındığını incelemeyi ve geleceği okuma becerisi yaklaşımı çerçevesinde bu sürecin pedagojik boyutlarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma, nitel araştırma yöntemi kapsamında fenomenolojik desenle yürütülmüş; Türkiye’de farklı üniversitelerde muhasebe alanında ders veren öğretim üyeleriyle yarı yapılandırılmış mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler, tematik analiz yöntemiyle değerlendirilerek öğretim üyelerinin sürdürülebilirlik ve çevresel muhasebe konularına ilişkin bilgi düzeyleri, bu bilgileri ders içeriklerine yansıtma biçimleri ve kullandıkları öğretim stratejileri analiz edilmiştir.

Araştırma bulguları, öğretim üyeleri arasında sürdürülebilirlik konularına ilişkin bilgi ve farkındalık düzeylerinin farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Sürdürülebilirlik temelli içeriklerin çoğunlukla bireysel çabalarla, sınırlı sürelerde veya seçmeli dersler aracılığıyla ele alındığı; müfredat düzeyinde bütüncül ve kurumsallaşmış bir yaklaşımın henüz yeterince yerleşmediği tespit edilmiştir. Bununla birlikte, öğretim üyelerinin büyük bir bölümünün sürdürülebilir muhasebe uygulamalarının mesleki etik, toplumsal sorumluluk ve uzun vadeli ekonomik istikrar açısından önemli olduğu yönünde ortak bir farkındalığa sahip olduğu görülmüştür.

Sonuç olarak çalışma, muhasebe eğitiminin sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda yeniden yapılandırılmasının gerekliliğine dikkat çekmekte; geleceği okuma becerisi yaklaşımının bu dönüşüm sürecinde öğretim üyelerine ve müfredat tasarımına rehberlik edebilecek işlevsel bir çerçeve sunduğunu göstermektedir. Araştırmanın, sürdürülebilirlik odaklı muhasebe eğitiminin geliştirilmesine yönelik akademik ve uygulamaya dönük çalışmalara katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yetil Aklama, Karbon Ayak İzi, Elektronik APk, Sürdürülebilirlik Raporlaması, Geleceği Okuma Becerisi.

Jel Kodlar: M40, M41, Q56.

¹ Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, betulacikgoz@aybu.edu.tr: 0000-0003-0140-3461

² Yozgat Bozok Üniversitesi, nurettin.ozdemir@bozok.edu.tr: 0000-0001-6101-3030

MUHASEBE EĞİTİMİ İÇİN YENİ BİR YOL HARİTASI: YETERLİLİK, BECERİLER VE DEĞERLER

SMMM Enver ARSLAN¹

Bu bildiride, muhasebe mesleğinin son yıllarda karşı karşıya kaldığı dijitalleşme, yapay zekâ, veri analitiği ve sürdürülebilirlik odaklı dönüşümün mesleki yetkinlikler üzerindeki etkisini ele alınmakta ve Türkiye bağlamına uygun yeni bir Mesleki Yetkinlik Modeli sunulmaktadır. Günümüz ekonomik düzeni, muhasebe mesleğini yalnızca kayıt tutma işlevinin ötesine taşıyor. Artık beklentiler; analitik düşünme, dijital araç kullanımı, etik muhakeme, sürdürülebilirlik bilgisi ve etkili iletişim gibi çok boyutlu becerileri kapsıyor. Bu nedenle mesleğin geleneksel yetkinlik setinin yeniden tanımlanması kaçınılmaz hâle gelmiş durumdadır. Bu çalışma, hem Türkiye’deki mevcut durumu analiz etmek hem de sektörün gelecekte ihtiyaç duyacağı yetkinlikleri sistematik biçimde ortaya koymak amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmanın amacı, muhasebe mesleğinde yaşanan yapısal dönüşümlerin mesleki yetkinlik ve beceri setleri üzerindeki etkisini analiz ederek, yeni döneme uyumlu bir Yetkinlik-Beceri Modeli önermektir.

Çalışma kapsamında “Dijitalleşme ve yapay zekâ, muhasebe mesleğinde hangi yeni yetkinlikleri gerektirmektedir?”, “Sürdürülebilirlik ve ESG raporlaması, muhasebe eğitiminin beceri setlerini nasıl etkilemektedir?”, “Güncel gereksinimler doğrultusunda yeni bir muhasebe mesleği yetkinlik çerçevesi nasıl oluşturulabilir?” ve “Türkiye’de muhasebe eğitimi bu yetkinlikleri kazandıracak şekilde nasıl yeniden tasarlanabilir?” soruları araştırılmaktadır.

Karma yöntem yaklaşımı benimsenmiş, literatür, ulusal/uluslararası standartlar ve mülakat/uzman görüşlerinin yanı sıra muhasebe öğrencileri ve meslek mensuplarına yönelik anket uygulanarak Delphi yöntemi ile uzmanlar arası konsensus belirlenerek yapay zekâ ve dijital yeterlilikleri içeren yeni bir yetkinlik çerçevesi oluşturulmaya çalışılmıştır.

Örneklem olarak SMMM’ler, bağımsız denetçiler, akademisyenler, muhasebe/finans alanında öğrenim gören öğrenciler ile kurumsal raporlama ve ESG uzmanları araştırmaya dahil edilmiştir. Elde edilen bulgular literatüre ve Türkiye’deki mevcut trendlere dayalı ön bulgu niteliği taşımaktadır; anket uygulamasından sonra gerçek verilerle güncellenebilecektir. Bulgulara göre dijital beceriler en kritik yetkinlik kategorisi olarak öne çıkmaktadır. Meslek mensuplarının %70’inden fazlası, yapay zekâyı uyum için teknik eğitim eksikliği hissetmektedir. ESG ve sürdürülebilirlik raporlaması, genç muhasebeciler arasında yeni kariyer alanı olarak görülmektedir. Üniversitelerde verilen müfredat, dijital muhasebe ve veri bilimi alanlarında geri kalmaktadır. Ayrıca eğitimde senaryo temelli öğrenme ve yapay zekâ destekli uygulamaların yetkinlik kazanımını artırdığı gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dijital Dönüşüm, Etik karar verme, Mesleki Yetkinlik, Sürdürülebilirlik, Yapay Zeka

JEL Kodları: M40, M41

¹ enver.arslan@interaktifsmmm.com.tr

44. TÜRKİYE MUHASEBE EĞİTİMİ *Sempozyumu*

Muhasebe Eğitimi için Yeni Bir Yıl Muhasebe Yeterlilik, Beceriler ve Değerler

Sunis Efes Royal
Palace Resort & Spa
Özdere

ÜÇÜNCÜ OTURUM

YAPAY ZEKA VE DİJİTAL TEKNOLOJİLER IŞIĞINDA MUHASEBE EĞİTİMİ

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Fatih YILMAZ

YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA MUHASEBE STAJI: METAVERSE ORTAMINDA BİR MODEL ÖNERİSİ

Doç. Dr. Neriman YALÇIN¹
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet GÜNEŞ²

Dünyada teknoloji alanındaki gelişmeler, bilgi ve iletişim teknolojisinde yapay zekâ gibi yeni yaklaşımların ortaya çıkmasını sağlamıştır. Yapay zekâ ile birlikte özellikle Metaverse teknolojileri, hemen her alanda yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Eğitimden sağlığa, iletişimden çalışma hayatına kadar birçok alanda yapay zekâ ve Metaverse uygulamalarına rastlanmaktadır. Bu çalışmada, muhasebe mesleğinin hem dijital adaptasyonuna yardımcı olmak hem de mesleki sorunların çözümüne katkı sağlamak amacıyla Metaverse ortamında sanal muhasebe staj modeli önerilmiştir. Model önerisi, üniversitede kurulacak bir “Metaverse–Muhasebe Staj Laboratuvarı” içinde, VR gözlükleri ve yapay zekâ ile entegre muhasebe bilgi sistemi yazılımı kullanılarak öğrencilerin sanal bir muhasebe ofisinde muhasebe döngüsündeki tüm süreçleri modüller halinde uygulamalı biçimde deneyimlemesine dayanmaktadır. Bu kapsamda, bu staj model önerisinin amacı, üniversite öğrencilerine Metaverse ortamında uygulamalı muhasebe staj imkânı sunulmasıdır. Bu sayede, muhasebe mesleğinin dijital dönüşümüne ve muhasebe mesleğinin mesleki staj ve uygulama hedeflerine daha etkili ulaşılmasına katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Metaverse, Muhasebe Eğitimi

JEL Kodları: M41, O320

¹Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, İtletme Fakültesi, İtletme Bölümü, nerimanyalcin@atu.edu.tr: 0000-0002-2196-4779

²Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, İtletme Fakültesi, Uluslararası Ticaret ve Finansman Bölümü, mtgunes@atu.edu.tr: 0000-0002-1938-6914

MAKİNE ÖĞRENMESİ TABANLI UYARLANABİLİR İŞLETME SİMÜLASYONU (BUSİM-ML): FİNANSAL OKURYAZARLIK VE STRATEJİK KARAR VERME BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Prof. Dr. Rafet AKTAŞ¹
Arat. Gör. Şevket DURMAZ²
Arat. Gör. Cansu ERGENÇ ÖZDAŞ³

Bu çalışma, finansal okuryazarlık ve stratejik karar verme becerilerinin geliştirilmesinde yaygın biçimde kullanılan işletmecilik simülasyonlarının (BuSim) temel sınırlılığını hedeflemektedir: sabit ve doğrusal senaryoların katılımcıların heterojen karar örüntülerine duyarsız kalması ve karar-sonuç ilişkisini yeterince şeffaf biçimde açıklayamaması. Bu kapsamda, katılımcıların simülasyon sürecindeki kararlarını (risk alma, finansman tercihi, fiyatlama, yatırım ve pazar payı stratejileri) gerçek zamanlı öğrenen ve bu örüntülere göre simülasyon parametrelerini dinamik olarak güncelleyen Makine Öğrenmesi tabanlı uyarlanabilir bir model (BuSim-ML) önerilmektedir. Yaklaşımında, karar ve performans verileri sistematik biçimde toplanarak Random Forest temelli sınıflandırma ile katılımcı risk profilleri (temkinli/dengeli/atak) belirlenmekte; ardından faiz oranı, rekabet yoğunluğu ve talep dalgalanması gibi zorluk parametreleri “dinamik adaptasyon katsayıları” aracılığıyla anlık olarak ayarlanmaktadır. Etki değerlendirmesi için nicel, deneysel A/B kontrollü tasarım öngörülmekte; müdahale (BuSim-ML) ve kontrol (sabit senaryo) grupları finansal performans ve analiz başarı puanları üzerinden karşılaştırılmaktadır. Beklenen çıktı, kişiselleştirilmiş geri bildirim ve uyarlanabilir zorluk düzeyi sayesinde öğrenme verimliliğinin artması ve yükseköğretim finans/işletme müfredatına entegre edilebilir ölçeklenebilir bir eğitim aracının geliştirilmesidir.

Anahtar Kelimeler: İşletme Simülasyonu, Makine Öğrenmesi, Finansal Okuryazarlık, Stratejik Karar Verme, Risk Yönetimi

JEL Kodları: A20, C45, C91, D81, G41

¹ Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İşletme Bölümü, raktas@aybu.edu.tr: 0009-0008-8033-4604

² Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İşletme Bölümü, sdurmaz@aybu.edu.tr: 0000-0001-7488-7132

³ Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İşletme Bölümü, cansuergenc@aybu.edu.tr: 0000-0002-4722-0911

YAPAY ZEKÂ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM BAĞLAMINDA MUHASEBE EĞİTİMİ: TÜRKİYE’DE ÜNİVERSİTELER ARASI KARŞILAŞTIRMALI BİR İNCELEME

Doç. Dr. Anıl GACAR¹

Bu çalışmanın amacı, yapay zekâ (YZ) ve dijital dönüşüm sürecinin Türkiye’de üniversitelerde verilen muhasebe eğitimine ne ölçüde yansıtıldığını karşılaştırmalı olarak incelemektir. Çalışmada, QS World University Rankings 2024 verilerine göre seçilen üniversitelerin muhasebe programlarına ait ders planları, ders içerikleri, Bologna öğrenme çıktıları ikincil veri analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Bulgular, üniversiteler arasında YZ, veri analitiği, ERP ve RPA (Robotic Process Automation) gibi içeriklerin müfredata entegrasyon düzeyinin farklılaştığını ortaya koymaktadır. Bulgular, özellikle vakıf üniversitelerinin yapay zekâ ve veri analitiği temelli dersleri daha sistematik ve uygulamalı biçimde sunduğunu; bazı devlet üniversitelerinde ise bu içeriklerin sınırlı ve çoğunlukla teorik düzeyde kaldığını göstermektedir. ERP ve RPA uygulamalarının muhasebe eğitime entegrasyonu genel olarak düşük olmakla birlikte, belirli üniversitelerde sektörel yazılımlar ve atölye çalışmalarıyla desteklendiği tespit edilmiştir. Dijital yetkinliklerin öğrenme çıktılarında yer alma düzeyi tüm üniversitelerde benzer görünmekle birlikte, kapsam ve ayrıntı bakımından kurumsal farklılıklar dikkat çekmektedir. Ayrıca dijital altyapı, yazılım erişimi ve uluslararası standartlarla (IFAC IES, AACSB) uyum açısından vakıf üniversitelerinin görece daha güçlü bir konumda olduğu görülmüştür. Sonuç olarak çalışma, Türkiye’de muhasebe eğitiminin dijital dönüşüm sürecinde heterojen bir yapı sergilediğini ve dijital yetkinliklerin geliştirilmesi için müfredatların daha bütüncül ve uygulama odaklı biçimde yeniden yapılandırılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Dijital Muhasebe Eğitimi, Muhasebe Müfredatı

JEL Kodları: M40, M41, I23

¹ Manisa Celal Bayar Üniversitesi İİBF İktisat Bölümü, Muhasebe Finansman ABD, anil.gacar@cbu.edu.tr: 0000-0002-4571-3886

BULUT TABANLI MUHASEBE YAZILIMLARININ MUHASEBECİLERİN VERİ GÜVENLİĞİ BECERİLERİNE KATKISI

Sevda ANLI¹

Bu araştırmanın amacı, bulut tabanlı muhasebe yazılımlarının muhasebe meslek mensuplarının veri güvenliği farkındalığı ile güvenlik odaklı davranışları üzerindeki etkilerini incelemektir. Çalışma, ilişkisel tarama modeli doğrultusunda yürütülmüş ve İzmir ilinde faaliyet gösteren toplam 178 muhasebe meslek mensubundan anket aracılığıyla veri elde edilmiştir. Yapılan istatistiksel analizler, bulut tabanlı yazılım kullanım özellikleri ile veri güvenliği davranış göstergeleri arasında anlamlı ilişkilerin bulunduğunu ortaya koymuştur. Elde edilen bulgular, bulut tabanlı muhasebe yazılımlarının meslek mensuplarının güvenlik açısından kritik uygulamalara yönelimlerini desteklediğini göstermektedir. Araştırma sonuçları, muhasebe alanında dijital güvenlik becerilerinin güçlendirilmesine yönelik düzenli eğitim programları ve farkındalık çalışmalarının önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, Veri Güvenliği, Bulut Tabanlı Yazılım, Muhasebe Yazılımı

JEL Kodları: M40, M41

¹ İzmir Büyükşehir Belediyesi, sezersevda35@gmail.com; ORCID ID: 0000-0003-0195-1230

44. TÜRKİYE MUHASEBE EĞİTİMİ *Sempozyumu*

Muhasebe Eğitimi için Yeni Bir Yıl Muhasebe Yeterlilik, Beceriler ve Değerler

Sunis Efes Royal
Palace Resort & Spa
Özdere

DÖRDÜNCÜ OTURUM KURUMSAL SÜRDÜREBİRLİK VE MUHASEBE

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Dursun ARIKBOĞA

TÜRKİYE’DE KURUMSAL KALİTE VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ÇALIŞMALARI SKORLARI KAPSAMINDA MUHASEBE EĞİTİMİNDE YETERLİLİK VE BECERİ GÖSTERGELERİNİN ÖNEM–PERFORMANS ANALİZİ (IPA) İLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Salih TUTAR¹

Prof. Dr. Duygu ANIL KESKİN²

Küresel düzeyde muhasebe eğitimi, finansal raporlama standartlarının dinamik yapısı, dijitalleşme, sürdürülebilirlik raporlaması ve ESG odaklı iş modellerinin yükselişiyle birlikte kapsamlı bir dönüşüm geçirmektedir. Türkiye’de ise muhasebe mesleği ve muhasebe eğitimi hâlâ büyük ölçüde geleneksel yapısını korumakta; özellikle dijital beceriler, sürdürülebilirlik yeterlilikleri ve araştırma kapasitesi açısından fakülteler arasında önemli farklılıklar devam etmektedir. Bu çalışma, Türkiye’de seçili altı üniversitede işletme eğitimi veren fakültelerin yeterlilik (akademik kadro, araştırma kapasitesi, öğrenci/öğretim üyesi oranı vb.) ve beceri (sürdürülebilirlik dersi oranı, dijital muhasebe eğitimi, GreenMetric skorları, akreditasyon durumu vb.) göstergelerini Önem–Performans Analizi (Importance–Performance Analysis – IPA) yöntemiyle karşılaştırmalı olarak değerlendirmektedir. Çalışma sonucunda, Türkiye’de muhasebe eğitiminin güçlü yönlerinin neler olduğu (akademik kadro yapısı ve yayın performansı olduğu vb.) ve buna karşın zayıf yönlerin neler olduğu (sürdürülebilirlik temalı derslerin görece düşük olduğu, dijital muhasebe uygulamalarının sınırlı kaldığı, öğrenci/öğretim elemanı oranının pek çok fakültede ideal değerlerin üzerinde olduğu vb.) ortaya konulmuştur. IPA matrisi özellikle üniversitelerin öncelikle öğretim kadrosu niteliği ve yoğunluğu, öğrenci/öğretim üyesi oranı, akademik prestij ve THE skorunu artırmaya yönelik stratejiler geliştirmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Akademik Yeterlilik, Muhasebe Eğitimi, Önem–Performans Analizi, Sürdürülebilirlik Becerileri, Üniversite Sıralamaları

JEL Kodları: M40, M41

¹ Samsun Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Uluslararası Ticaret ve İletmecilik Bölümü, Uluslararası Ticaret ve İletmecilik Anabilim Dalı, salih.tutar@samsun.edu.tr: 0000-0002-1248-6234

² İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi, İletme Bölümü, Muhasebe ABD, danil@istanbul.edu.tr: 0000-0003-3069-0615

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLAMASI YAPAN İŞLETMELERDE YEŞİL YIKAMA RİSKİNİN TERRACHOİCE ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

Prof.Dr. Ümmühan ASLAN¹
Samet ÇERİBAŞ²

Bu çalışmanın amacı, BİST 25 Sürdürülebilirlik Endeksi'nde yer alan işletmelerin 2017–2023 dönemine ait sürdürülebilirlik raporlarında, iklim hedefleri ile sera gazı emisyonlarına ilişkin yaptıkları açıklamaları inceleyerek, söz konusu beyanlardaki olası yeşil yıkama risklerini tespit etmektir. Araştırmaya BIST 25 Sürdürülebilirlik Endeksinde yer alan 17 işletme dahil edilmiştir. 2017–2023 yılları itibarı ile sürdürülebilirlik raporlarında düzensizlik olan işletmeler araştırmaya dahil edilmemiştir.

Araştırma kapsamında, işletmelerin sera gazı emisyon kaynakları ile azaltım hedefleri derlenmiş; elde edilen veriler kurumsal iletişim kanalları (sosyal medya paylaşımları ve basında yer alan haberler) üzerinden doğrulanarak analiz edilmiştir. Bulgular, TerraChoice tarafından geliştirilen “Yeşil Yıkamanın Yedi Günahı” çerçevesinde sınıflandırılmış ve işletmelerin beyanlarındaki tutarlılık ile çevresel söylemlerindeki seçicilik analiz edilmiştir.

Elde edilen bulgular, özellikle “Gizli Uzlaşi Günahı”nın incelenen işletmelerin raporlarında yaygın olduğunu göstermektedir. Bu kapsamda, analiz edilen 17 işletmeden 12’sinin sürdürülebilirlik raporlarında, sera gazı emisyon performansında tutarsızlıklar bulunmasına rağmen, ağırlıklı olarak olumlu çevresel gelişmelere yer verildiği; olumsuz sonuçlar, önemli riskler ve performans düşüşlerinin ise büyük ölçüde göz ardı edildiği tespit edilmiştir. Buna ek olarak, raporların önemli bir bölümünde “İspat Yokluğu” ve “Belirsizlik Günahı” kapsamında değerlendirilebilecek, somut ve nicel ölçülere dayanmayan, bağımsız doğrulamadan yoksun çevresel iddiaların yer aldığı gözlenmiştir. Bu bulgular, işletmelerin sürdürülebilirlik raporlamasında seçici söylem ve sınırlı şeffaflık eğiliminde olduklarını ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik Raporlaması, Yetil Yıkama, TerraChoice Çerçevesi

JEL Kodları: M40, M41

¹ Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi, ummuhan.aslan@bilecik.edu.tr:0000–0002–7926–6244

² Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, ceribasbo6716@gmail.com. 0009–0004–2298–6146

KURUMSAL MEŞRUIYET KAYGISI, YÖNETİCİNİN EKONOMİK SORUMLULUĞU VE YEŞİL AKLAMA RİSKİ: ÇİFTE ÖNEMLİLİK UYUMLU RAPORLAMA ÇERÇEVELERİNDE ISO SERTİFİKASYONUNUN ROLÜ

SMMM Arzu YAROĞLU¹
Prof.Dr. Ahmet YANIK²

Bu çalışma, kurumsal sürdürülebilirlik dönüşümünün ardındaki itici güçleri, Paydaş Teorisi ve Meşruiyet Kaygısı bağlamında ve ISO standardizasyonunun çoklu rolünü teyit ederek, Sistemik Literatür Taraması ve İçerik Analizi ile incelemektedir.

Sürdürülebilirlik odaklı gelişmelerle, Süreklilik ilkesi ekseninde yöneticinin yeniden tanımlanan, ekonomik, çevresel ve sosyal sorumlulukları, yönetim süreçlerinde kısa vadeli kâr güdüsü ile çevresel yükümlülüklerin yüksek maliyetleri arasında sürekli bir çatışmaya yol açmaktadır.

ISO'nun sağladığı prosedürel disiplinleri, kurumsal yönetim süreçlerini pozitif yönde etkilemesine rağmen, meşruiyet kaygısı ile ekonomik sorumluluklar arasındaki gerilim, yöneticileri stratejik sembolik eylemlere, yeşil aklama riskine yöneltmektedir. Literatür bulguları; TSRS, ESRS ve GRI standartlarının paydaş baskısı ile yüksek düzeyde uyumlu ve tamamlayıcı olduğunu gösterse de yöneticilerin birincil olarak hissedarin ekonomik sorumluluğuna odaklanma eğilimi; topluma karşı sosyal sorumluluklarını yerine getirmeye zorlanan yöneticilerin, zorunlu raporlama süreçlerinde yeşil aklama riskini tetiklemesine neden olabilmektedir. Bu risk, bağımsız denetim ve yöneticilerin uzun vadeli sürdürülebilirlik hedeflerine bağlanması yoluyla hafifletilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Paydaş Teorisi, Kurumsal Meşruiyet Kaygısı, Zorunlu Sürdürülebilirlik Raporlaması, Yetil Aklama, Çifte Önemlilik

JEL Kodları: G34, M14, Q56, M41

¹Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, arzu_yaroglu21@erdogan.edu.tr:0000-0003-2203-2970

²Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, İİBF, İtletme Bölümü, ahmet.yanik@erdogan.edu.tr:0000-0002-7283-2557

SERBEST NAKİT AKIŞI, KURUMSAL DAYANIKLILIK VE ESG PERFORMANSI (BORSA İSTANBUL’UN GELİŞMEKTE OLAN PİYASA ÖZELLİĞİNİN ANALİZİ)

Sohrab ABDİ¹

Dr. Mohammad Reza TOUTOUNCHI ASL²

Bu araştırma, Borsa İstanbul’da işlem gören şirketlerde Serbest Nakit Akışı ve Kurumsal Dayanıklılığın ESG Performansı (Çevresel, Sosyal ve Yönetişim) üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Ayrıca, serbest nakit akışı ve kurumsal dayanıklılığın ESG performansını iyileştirmede etkileşimsel rollerinin analiz edilmesi hedeflenmektedir. Araştırmanın temel teorik çerçevesi, Kaynak Temelli Görüş (Resource Based View) ve Paydaş Teorisi (Stakeholder Theory) üzerine inşa edilmiştir. Kaynak temelli görüş perspektifinden, serbest nakit akışı, şirketin içsel ve değerli bir kaynağı olarak sürdürülebilirlik faaliyetlerine etkin yatırım yapabilmesini sağlarken; kurumsal dayanıklılık, dinamik bir kabiliyet olarak şirketin çevresel baskılara ve sürdürülebilirlik taleplerine yanıt verme kapasitesini artırmaktadır. Paydaş teorisi ışığında ise, yeterli kaynaklara ve dirençli yapılara sahip şirketler, çevresel, sosyal ve yönetim beklentilerini karşılama konusunda daha istekli davranmaktadır. Hipotezlerin test edilmesi amacıyla, Borsa İstanbul’da 2020 ile 2024 yılları arasında aktif işlem gören 41 şirket için Panel veri yapısında Çok Değişkenli Regresyon Analizi kullanılmaktadır. ESG endeksine ilişkin veriler Refinitiv veri tabanından, diğer değişkenler ise Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası ve Kamuya Aydınlatma Platformu’nun resmî web sitesi gibi güvenilir kaynaklardan temin edilmektedir. Sonuçlara göre, serbest nakit akışının ESG performansı üzerinde anlamlı ve pozitif etkisi bulunmakta, oysaki kurumsal dayanıklılığın finansal boyuttan ESG performansı üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır. Diğer bir ifadeyle, serbest nakit akışı yüksek düzeyde olan şirketler, sürdürülebilirlik endekslerinde daha başarılı performans sergilemektedir. Çünkü daha fazla finansal kaynak, ESG programlarına yatırım yapma imkânı sağlamakta ve bu sonuç, kaynak temelli görüş teorisinin öngörüsüyle tutarlıdır. Diğer taraftan, serbest nakit akışının ve kurumsal dayanıklılığın ESG performansı üzerinde anlamlı etkileşimsel etkileri bulunmamakta; bu sonuç, şirketin finansal kaynaklarının veya dayanıklılığının tek başına sürdürülebilirlik performansında eşgüdümlü bir etki yaratmaya yetmediğini göstermekte ve muhtemelen ESG alanında belirli stratejik mekanizmalar veya organizasyonel yapılara ihtiyaç duyulduğunu ortaya koymaktadır. Kontrol değişkenler arasında yer alan şirket büyüklüğü, satış büyümesi ve enflasyon oranı ESG performansı üzerinde anlamlı ve pozitif bulunmuş olup, bu sonuçlar makroekonomik faktörlerin ve şirketlerin yapısal özelliklerinin, gelişmekte olan piyasalarda işletmelerin sürdürülebilirlik politikalarını uygulama kapasitelerinde önemli rol oynayabileceğini göstermektedir. Genel olarak sonuçlar, serbest nakit akışının Türkiye gibi gelişmekte olan piyasalarda ESG performansını artırmada kilit bir faktör olduğunu vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Serbest Nakit Akışı, Kurumsal Dayanıklılık, ESG Performansı, Borsa İstanbul

JEL Kodları: G32, G34, Q56.

¹Urmia Üniversitesi, İktisatve İtletme Fakültesi, abdi_sohrab.acc@yahoo.com: 0000-0002-7911-3993

²İstanbul Üniversitesi, İtletme Fakültesi, mr.toutouchi@gmail.com: 0000-0002-9650-9244.

44. TÜRKİYE MUHASEBE EĞİTİMİ *Sempozyumu*

Muhasebe Eğitimi için Yeni Bir Yıl Muhasebe Yeterlilik, Beceriler ve Değerler

Sunis Efes Royal
Palace Resort & Spa
Özdere

DEĞERLER
BECERİLER

BEŞİNCİ OTURUM

FİNANSAL ANALİZDE GÜNCEL YAKLAŞIMLAR

Oturum Başkanı: Prof. Dr. İlker KIYMETLİ ŞEN

KONKORDATO ÖNCESİ ERKEN UYARI SİNYALLERİ: FİNANSAL ANALİZ, YILLIK RAPOR SENTİMENTİ VE HABER METİNLERİNİN BÜTÜNLEŞİK İNCELEMESİ¹: YEŞİL GYO ÖRNEĞİ

Dr. Öğr. Üyesi Müzeyyen Çiğdem AKBAŞ¹
Prof. Dr. Can Tansel Kaya²

Hukuki bir kurum olan konkordato, işletmelerin sürdürülebilirliğini sağlamak, ekonomik döngüyü desteklemek, alacaklı ve borçlu menfaatleri yanında, kamusal menfaatleri de korumak amacındadır. Bu çalışma, 07.11.2025 tarihinde konkordato başvurusuna kesin mühlet kararı verilen Yeşil GYO'nun, 2015–2024 dönemine ilişkin finansal verileri ile 2020–2024 yılları arası faaliyet raporları ve haber metinlerinden elde edilen duygu ve risk göstergelerini bir arada analiz ederek konkordato öncesi bozulmayı incelemektedir.

Çalışmanın finansal analiz bulguları, şirketin 2020 sonrası dönemde hızlanan bir finansal kırılganlık yaşadığını göstermiş; özkaynak yapısındaki erime, artan borç yükü ve dalgalı kârlılık performansı sürdürülebilir finansal dayanıklılığın zayıfladığını işaret etmiştir. Bu zarar eğilimi, konkordato riskinin en önemli belirleyicilerinden biri olarak kabul edilmektedir. Metinsel analizler bu finansal bozulma trendiyle paralel bir sonuç oluşturmuştur. Faaliyet raporlarının sentiment analizinde 2021'den itibaren negatif kelimeoranlarının düzenli biçimde artışı, 2024 raporunda ise belirgin bir söylem bozulması yaşandığı görülmüştür. Yıllık raporlarda risk, belirsizlik ve finansal baskılara ilişkin ifadelerin yoğunlaşması, yönetsel beyanların konkordato öncesi dönemlerde daha temkinli ve olumsuz bir tonda şekillendiğini göstermektedir. Bu bulgu literatürde yönetsel ton ve kurumsal raporların kriz dönemlerinde önemli bir erken uyarı göstergesi olduğuna ilişkin çalışmalarını desteklemektedir. Haber analizleri de benzer biçimde şirketin finansal ve operasyonel görünümüne ilişkin kırılganlıkların medyaya yansımalarını ortaya koymuştur. 2023'te haber polarity değerinin keskin biçimde negatife dönmesi, borç ve ödeme sorunlarına ilişkin vurguların artması ve 2024–2025 döneminde likidite ve operasyonel risk ifadelerinin yoğunlaşması, şirketin kamu algısında giderek artan bir kriz görünümü oluşturmuştur. Medya söylemi, özellikle konkordato yılı olan 2025'te en olumsuz seviyesine ulaşmış ve analiz edilen tüm verilerle örtüşen güçlü bir erken uyarı sinyali oluşturmuştur.

Sonuç olarak çalışma, konkordato riskinin belirlenmesinde çok boyutlu veri analitiğinin güçlü bir araç olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle hem düzenleyici otoriteler hem yatırımcılar hem de şirket yönetimleri için metin analitiği tabanlı erken uyarı sistemlerinin geliştirilmesi önemli bir politika önerisi olarak değerlendirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Konkordato, Finansal Analiz, Metin Madenciliği, Duygu Analizi, Erken Uyarı Sistemi.

JEL Kodları: M41, G33, C88, L86, O30

¹ Antalya Bilim Üniversitesi, İİSBF, İtletme Bölümü, cigdem.akbas@antalya.edu.tr: 0000-0002-1425-9828

² Yeditepe Üniversitesi, İİBF, İtletme Bölümü, can.kaya@yeditepe.edu.tr: 0000-0002-2177-4932

FİNANSAL ANALİZDE YAPAY ZEKÂ TEKNOLOJİLERİNDEN YARARLANILMASI VE MUHASEBE EĞİTİMİNDE KULLANIMI

*Prof. Dr. A. R. Zafer SAYAR¹
Tolga TÜMER²*

Bilgisayarlar ve internet aracılığıyla dijitalleşmiş olan sözel bilgiler ve sayısal analiz araçları, yapay zekâ (YZ) kullanılarak adeta yapay bir zekâ edinmiş ve insanlarla doğrudan ve anlık etkileşim kurabilir hale gelmiştir. YZ teknolojileri, işletme faaliyetlerinde ve dolayısıyla muhasebe fonksiyonunda ve eğitiminde önemli değişim ve dönüşüme sebep olmaktadır. Bu çalışmada; finans ve muhasebe alanındaki başlıca analizlerden olan ve “Finansal Tablolar Analizi” dersinin odak noktasını oluşturan finansal analizde YZ kullanımına ilişkin bibliyometrik analiz yapılması amaçlanmaktadır. Bibliyometrik analiz yöntemiyle, finansal analizde ve “Finansal Tablolar Analizi” dersi özelinde muhasebe eğitiminde YZ teknolojilerinin kullanımına dair akademideki gelişmeler, alt tema yoğunlukları ve zaman içindeki değişim, ortak kelime ve iş birliği ağları üzerinden belirlenerek sistematik biçimde haritalanabilmektedir. Çalışmada, YZ teknolojilerinin kullanımının; adım adım ve kontrollü bir biçimde ilerlenmesi ve her adımda YZ ile etkileşim halinde olunması durumunda etkin olabileceği tartışılmaktadır. Bu kapsamda çalışmada, YZ teknolojilerinin, finans ve muhasebe uzmanlığını tamamlayan bir karar destek mekanizması olarak değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Finansal Analiz, Finansal Tablolar Analizi Dersi, Muhasebe Eğitimi

JEL Kodları: M41, O33.

¹ İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, İktisat Fakültesi, zsayar@bilkent.edu.tr: 0000-0002-2731-8209

² Doktorant, APlım Üniversitesi, İktisat Fakültesi, tolgatumer54@hotmail.com:0000-0002-5230-788c

FİNANSAL PERFORMANS VE SERA GAZI EMİSYONLARI İLİŞKİSİ: BIST SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK 25 ENDEKSİ

Dr.Öğr.Üyesi Mert SARIOĞLU¹

Dr.Öğr.Üyesi Ece ACAR²

Sera gazı emisyonlarının raporlanması, firmaların paydaşlara yönelik şeffaflığını ve risk yönetim kapasitesini artırmaktadır. Literatürde emisyon raporlaması ile finansal performans arasındaki ilişki ele alınmış olmakla birlikte, bu ilişkinin gelişmekte olan ülkeler bağlamında ve muhasebe temelli ile piyasa temelli performans ölçütleri arasındaki farklılıklar açısından yeterince incelenmediği görülmektedir. Bunun yanı sıra, mevcut çalışmaların çoğunda sera gazı veya karbon emisyon verileri genellikle toplam emisyon miktarları (yıllık ton CO₃) üzerinden raporlanmaktadır. Bu durum, Kapsam 1 (direkt) ve Kapsam 2 (endirekt) gibi alt emisyon gruplarının analiz edilmesini sınırlamaktadır. Bu bağlamda, bu çalışmanın temel amacı, 2018–2023 yılları arasında BIST Sürdürülebilirlik 25 Endeksi’nde sürekli olarak yer alan firmaların sera gazı emisyonları ile finansal performansı arasındaki ilişkiyi açıklamaktır. Çalışma, Kapsam 1 ve Kapsam 2 emisyon yoğunluklarını emisyonların toplam gelire oranlanmasıyla hesaplamakta ve bağımsız değişkenler olarak ele almaktadır. ROA ve ROE gibi finansal performans göstergelerini ise ayrı modellerde bağımlı değişken olarak ele alınmıştır. Borç/Özkaynak Oranı ve firma büyüklüğü ise kontrol değişkeni olarak kullanılmıştır. Kapsam 1 ve Kapsam 2 emisyonlarının ayrı ayrı analiz edilmesi, literatüre Türkiye özelinde önemli bir katkı sağlamaktadır. Dinamik panel veri analizi tekniği olan Genelleştirilmiş Momentler Yöntemi (GMM) ile yapılan analizin bulguları, direkt karbon emisyonlarının hem ROA hem de ROE üzerinde anlamlı negatif etkiler yarayacağını, endirekt emisyonların ise kısa vadede anlamlı bir etki göstermediğini ortaya koymaktadır. Çalışma, Türkiye sermaye piyasalarında çevresel performans ile finansal performans ilişkisine dair güncel ve kapsamlı bir perspektif sunmaktadır. Yönetmelik açısından, firmaların direkt karbon emisyonlarını azaltmaya yönelik stratejiler geliştirmelerinin, yalnızca etik bir zorunluluk değil, aynı zamanda uzun vadeli finansal fayda sağladığını ortaya koymaktadır. Politika yapıcıları ise sermaye piyasalarında emisyon yoğunluğu yüksek firmaları teşvik edici önlemler geliştirerek, sürdürülebilirlik ve finansal performans arasındaki pozitif ilişkiyi güçlendirebilir. Akademik açıdan çalışma, gelişmekte olan ülkelerde sürdürülebilirlik ve finansal performans ilişkisini Kapsam 1 ve Kapsam 2 emisyon değerleri düzeyinde analiz ederek sınırlı literatüre katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler:Sera Gazı Emisyon Tüketimi, Finansal Performans, BIST, Sürdürülebilirlik

JEL Kodları: M41, Q56.

¹ Yasar Üniversitesi, İktisat Fakültesi, İktisat Bölümü, mert.sarioglu@yasar.edu.tr: 0000-0001-7186-228X

² Yasar Üniversitesi, İktisat Fakültesi, İktisat Bölümü, ece.acar@yasar.edu.tr: 0000-0001-7255-1563

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİN FİNANSAL GETİRİSİ: ESG PERFORMANSI BORÇLANMA MALİYETİNİ DÜŞÜRÜYOR MU?

Dr. Öğr. Üyesi Selçuk TAZEGÜL¹
Dr. Öğr. Üyesi Azize Kahramani KOÇ²

Bu çalışmada Çevre, Sosyal ve Yönetişim (ESG) performansının borçlanma maliyeti üzerindeki etkisi incelenmektedir. İncelenen dönemde ESG verilerine ulaşılabilen 48 Borsa İstanbul firmasının 2019–2023 yılları arasındaki verileri kullanılmıştır. Bulgular daha yüksek bütünsel ESG derecelendirmesine sahip firmaların daha düşük borçlanma maliyetine sahip olduklarını ortaya konulmaktadır. Bunun yanı sıra ESG bileşenleri için ayrı ayrı yapılan analiz sonuçlarına göre de yönetim ve sosyal skorları arttıkça borçlanma maliyeti azalmaktadır. Ancak çevre skorunun borçlanma maliyeti üzerinde anlamlı bir etkisi tespit edilememiştir.

Dolayısıyla firmaların iş sağlığı ve güvenliği, çalışan memnuniyeti, ürün sorumluluğu, kurumsal yönetim yapısı, hissedar haklarının korunması gibi faktörlere olan olumlu yaklaşımlarının, yatırımcıların ve finansal piyasaların davranışları yoluyla borçlanma maliyetlerinde düşüşe katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Çevre skorunun borçlanma maliyeti üzerinde istatistiksel anlamlı bir etkisi olmaması ise, Türkiye örneğinde kaynak kullanımı, inovasyon ve emisyon gibi çevresel etkenlere olan firma yaklaşımlarının kredi fiyatlandırmasına henüz yeterince yansımada olmadığını göstermektedir. Sonuç olarak firmaların sürdürülebilirlik uygulamalarına verdikleri önemin piyasa davranışları yoluyla borçlanma maliyetinin azalmasını sağlayabileceği ortaya konulmaktadır.

Elde edilen bulgular için regresyon analizinde etkinliği bozan varsayımlara karşı dirençli tahminci olan kümelenmiş standart hatalar ile tahmin edilen sabit etkiler modeli kullanılmıştır. Bunun yanı sıra sağlamlık testi için Arellano–Bond Fark Genelleştirilmiş Momentler (GMM) tahmincisi kullanılmıştır. Ayrıca firma büyüklüğü, kaldıraç, likidite ve faiz karşılama oranı analize kontrol değişkenleri olarak analize dahil edilmiştir. Öte yandan verilerin yıllara göre değişimi incelendiğinde, şirketlerin sürdürülebilirlik performansına giderek daha fazla önem verdiği ortaya konulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çevre, Sosyal ve Yönetişim (ESG) Performansı, Sürdürülebilirlik, Borçlanma Maliyeti, Borsa İstanbul (BIST).

JEL Kodları: G32, M14, Q56

¹ Kaffias Üniversitesi, İİBF, Elektronik Ticaret ve Yönetimi Bölümü, selcuk.tazegul@kaffias.edu.tr: 0000-0001-9455-006x

² Kaffias Üniversitesi, İİBF, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, azize.kahram@kaffias.edu.tr: 0000-0001-9340-7667

44. TÜRKİYE MUHASEBE EĞİTİMİ *Sempozyumu*

Muhasebe Eğitimi için Yeni Bir Yıl Muhasebe Yeterlilik, Beceriler ve Değerler

Sunis Efes Royal
Palace Resort & Spa
Özdere

DEĞERLER
BECERİLER

ALTINCI OTURUM

ÜNİVERSİTELERDE MUHASEBE EĞİTİMİNİN YENİDEN KONUMLANMASI

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ülkü ERGÜN

TEMEL MUHASEBE DERSLERİNİN ÖĞRENİM ÇIKTILARI: PAYDAŞ GÖRÜŞLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Doç. Dr. Feyza DEREKÖY¹
Dr. Öğr. Üyesi İpek YAYLALI²
Dr. Öğr. Üyesi Esra BAYTÖREN³

Üniversitelerde, birçok uzmanlık alanında verilen muhasebe derslerinin önemli bir bölümü ileri düzey konulara odaklanmakla birlikte, öğrencilerin bu derslerden verim alabilmesi büyük ölçüde başlangıç düzeyinde verilen temel muhasebe derslerinde edindikleri kavramsal ve uygulamalı altyapıya bağlıdır. Muhasebe eğitiminin temel taşı olan, giriş niteliğindeki muhasebe dersleri, daha sonraki derslerde verilecek olan bilgilerin birbiri ile entegrasyonu sağlamakta olup (Kurnaz, 2019), hem bilgi hem de mesleki düşünme biçiminin şekillenmesinde kritik bir başlangıç noktasıdır (Rankin vd., 2003). Bu nedenle, temel muhasebe derslerinin düzenlenmesi öğrencilerin ihtiyaçları değiştiğinde ve eğitim ortamı şekillendikçe giderek daha karmaşık bir hale gelmektedir (Adams vd., 2020). Dolayısıyla temel muhasebe derslerinin güncel gereksinimlere uyum sağlayacak şekilde yeniden tasarlanması için, paydaş beklentilerinin bütüncül biçimde dikkate alınması gerekmektedir.

Bu bağlamda, çalışmanın amacı giriş niteliğindeki temel muhasebe derslerinin, öğrenim çıktılarına ilişkin paydaş görüşlerinin karşılaştırılmasıdır. Bu amaca yönelik, ilk olarak, Türkiye'deki üniversitelerde okutulan temel muhasebe derslerinin öğrenim çıktıları gruplandırılarak kategorize edilmiş ve temel muhasebe derslerinin öğrenim çıktılarına ilişkin genel bir çerçeve oluşturulmuştur. İkinci olarak, meslek mensuplarının ve öğretim elemanlarının, öğrenim çıktılarına verdikleri önem derecelerinin belirlenmesi için yarı-yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiş olup, görüşmelerde karşılaştırmaların yapılabilmesi için Satty ölçeği kullanılmıştır. Daha sonra, Analitik Hiyerarşi Prosesi (AHP) yöntemi ile ikili karşılaştırmaların sonuçlarına göre öğrenim çıktılarının ağırlıklandırılması elde edilmiş ve bu ağırlıklandırmalar analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, literatürde ifade edildiği gibi genel olarak muhasebe derslerinde, meslek mensuplarının, öğretim elemanlarına göre, daha çok uygulamaya dayanan bilgi ve yetkinliklerin kazandırılmasına önem verdikleri (Nie ve Mastor, 2024; Kwarteng vd. 2022; Atabay, 2020, Mah'd ve Mardini, 2020; Georgiou, 2018) söylenebilir. Çalışmada son olarak, giriş niteliğindeki herhangi bir muhasebe dersini almış olan üniversite öğrencilerinin öğrenim çıktılarını kazanma düzeylerinin belirlenmesi amacıyla anket oluşturmuş ve 4 farklı üniversitede öğrenim gören 518 öğrenciye uygulanmıştır. Elde edilen veriler, tanımlayıcı istatistiksel yöntemler ile analiz edilmiş olup, öğrencilerin, temel muhasebe derslerinde kavramsal bilgileri ve kayıt süreçlerini yeterli düzeyde öğrendikleri, ancak özellikle finansal tabloları tanımlama, düzenleme ve analiz etme konularında yeterli yetkinliğe ulaşamadıkları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Temel Muhasebe Dersleri, Öğrenim Çıktıları, Analitik Hiyerarşi Prosesi (AHP) Yöntemi.

JEL Kodları: C44, M40, M41, M49.

¹ İstanbul Medipol Üniversitesi, İtletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi, Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, fderekoy@medipol.edu.tr: 0000-0003-1508-7498

² İstanbul Medipol Üniversitesi, İtletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi, Uluslararası Ticaret ve Finansman Bölümü, ipek.yaylali@medipol.edu.tr: 0000-0001-7171-7752

³ İstanbul Medipol Üniversitesi, İtletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi, Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü ebaytoren@medipol.edu.tr: 0000-0002-7529-7713

DİSİPLİNLERARASI YAKLAŞIMI (STEM) VE TEKNOLOJİK GELİŞMELERİN MUHASEBE EĞİTİMİNE ETKİSİ

Doç. Dr. Şerife SUBAŞI¹
SMMM Zafer ANADOLU²

Bu çalışma, muhasebe eğitiminin teknolojiyle uyumu ve STEM (Bilim–Teknoloji–Mühendislik–Matematik) yaklaşımının muhasebe programlarındaki yeri hakkında öğrencilerin algılarını incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma nicel yöntemle dayalıdır ve veri toplama aracı olarak Google Forms üzerinden uygulanan, sekiz bölümden oluşan 1–5 Likert tipi ölçekler içeren çevrimiçi anket kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemi, Türkiye’de devlet ve vakıf üniversitelerinde öğrenim gören ve daha önce muhasebe dersi almış 264 öğrenciden oluşmaktadır. Veriler SPSS ile analiz edilmiş, betimsel istatistikler ve tema analizi yapılmıştır. Bulgular öğrencilerin teknoloji ve veri analitiğinin muhasebe mesleği için kaçınılmaz ve gerekli olduğuna yüksek düzeyde katıldığını buna karşın mevcut müfredatın teknolojiyle uyumu, derslerde dijital araçların kullanımı ve dijital altyapı yeterliliğine ilişkin algının daha düşük kaldığını göstermektedir. Dijital beceri öz–değerlendirmelerinde yapay zekâ araçları ve Office programlarında görece daha yüksek, ERP/SAP ve veri analitiği/görselleştirme alanlarında ise daha düşük düzeyler raporlanmıştır. STEM temelli muhasebe programlarına yönelik tutumlar genel olarak olumlu olmakla birlikte, açık uçlu yanıtlar STEM kavramının öğrenciler tarafından tam olarak somutlaştırılamadığını da işaret etmektedir. Sonuçlar, muhasebe eğitiminde teknoloji entegrasyonunun niyet düzeyini aşarak uygulamalı öğrenme, altyapı, öğretim elemanı kapasitesi ve sektör işbirliği bileşenleriyle bütüncül biçimde güçlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: STEM, Muhasebe Eğitimi, Teknoloji Yetkinliği, Aktif Öğrenme

JEL Kodları: M41, I21, O33.

¹ Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, İİBF, İtletme Bölümü, serife.subasi@bilecik.edu.tr: 0000–0003–0958–8990

² zafer.anadolu@ismmmo.org.tr: 0000–0002–1705–4510

İŞ DEVRİ DEĞİL, İSTEM GELİŞTİRME VE DÜZELTME: MUHASEBE ÖĞRENCİLERİNİN ÜRETKEN YAPAY ZEKA ARAÇLARINI KULLANMA YÖNTEMLERİ VE ÖĞRENİM KAZANIMLARI

Özlem ASMA-ARIKAN¹

Bu çalışma, lisans düzeyindeki muhasebe öğrencilerinin iklimle ilgili finansal riskleri analiz ederken üretken yapay zekâyı (ÜYZ) nasıl kullandıklarını ve hangi kullanım biçimlerinin akademik başarıyla ilişkili olduğunu araştırmaktadır. ÜYZ'nin öğrencilerin akademik rutinlerinin bir parçası haline gelmesine rağmen, üniversitelerin bu konuda politika ve müfredat geliştirme konusundaki yetersizliği araştırmanın çıkış noktasını oluşturmaktadır. Çalışma, ÜYZ'nin muhasebe eğitiminde eleştirel düşünme ve profesyonel muhakeme üzerindeki etkilerine ilişkin ampirik bir bakış sunmakta ve çoğunlukla tıp veya akademik dürüstlük odaklı mevcut literatüre disiplin temelli bir katkı sağlamaktadır.

Araştırma, Birleşik Krallık'taki bir üniversitede 56 öğrencinin, borsaya kote bir şirketin iklim risklerini ve bunların ilgili UFRS standartları kapsamındaki finansal etkilerini analiz ettikleri dönem ödevlerini incelemektedir. Öğrencilerin ÜYZ istemleri ve çıktıları, NVivo aracılığıyla “doğrudan soru sorma”, “kaynak sorgulama”, “özet isteme”, “çıkı doğrulama” ve “istem geliştirme/düzeltilme” kategorilerinde kodlanmıştır. Bu nitel kodlar, öğrencilerin performans notlarıyla ilişkilendirilmiş ve istatistiksel analizlerle değerlendirilmiştir.

Bulgular, “istem geliştirme/düzeltilme” ve “kaynak sorgulama” biçimindeki ÜYZ kullanımlarının notlarla pozitif ve anlamlı ilişkiler sergilediğini; “temel işleri ÜYZ'ye devretme” biçimindeki kullanımın ise başarıyla negatif ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar, öğrencilerin ÜYZ'yi bilgi üretim sürecinde destekleyici bir araç olarak kullanmalarının öğrenme çıktılarını güçlendirdiğini ortaya koymaktadır. Öğrencilerin birçoğunun yapay yapay zekâyı aşırı bağımlılık sergilediklerini de gösteren bu çalışma, muhasebe eğitiminde ÜYZ'nin yapıcı ve riskli kullanım biçimlerini belirleyerek, sorumlu ve eleştirel ÜYZ okuryazarlığını geliştirmeye yönelik politika ve müfredat tasarımlarına rehberlik etmektedir.

Anahtar kelimeler: Üretken yapay zekâ, muhasebe eğitimi, iklimle ilgili finansal riskler

JEL Kodları: I21, M41, O33, Q54

¹ University of Sheffield; o.arikan@sheffield.ac.uk; 0000-0002-1916-2013

44. TÜRKİYE MUHASEBE EĞİTİMİ *Sempozyumu*

Muhasebe Eğitimi için Yeni Bir Yıl Muhasebe Yeterlilik, Beceriler ve Değerler

Sunis Efes Royal
Palace Resort & Spa
Özdere

YEDİNCİ OTURUM

ÜNİVERSİTELERDE MUHASEBE EĞİTİMİ

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ömer LALİK

MESLEKİ YETKİNLİK KAZANIMINDA YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDA VERİLEN MUHASEBE EĞİTİMİNİN YETERLİLİĞİ: SİVAS İLİNDEKİ SMMM STAJYERLERİNİN ALGILARI ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME

Dr. Öğr. Üyesi Derya ONOCAK¹
Dr. Öğr. Üyesi Bilgehan ÇAKMAK SEL²

Bu çalışmada, Sivas ilinde staj yapan Serbest Muhasebeci Mali Müşavir (SMMM) meslek adaylarının, yükseköğretim kurumlarında verilen muhasebe eğitiminin mesleki yetkinlik kazanımındaki yeterliliğine dair algılarının ölçülmesi amaçlanmıştır. Nicel araştırma yöntemine dayanan çalışmada, bilişsel ve kişisel beceriler, teknik muhasebe yetkinlikleri ve mesleki etik değerler olmak üzere üç boyuttan oluşan bir anket formu 43 stajyere uygulanmıştır. Elde edilen bulgular, stajyerlerin iletişim, takım çalışması, müşteri ilişkileri ve sürekli öğrenme isteği gibi sosyal ve kişisel becerileri olumlu değerlendirdiklerini; buna karşın analitik problem çözme, mevzuat okuryazarlığı ve baskı altında karar verme gibi alanlarda kendilerini yeterli görmediklerini ortaya koymuştur. Teknik yetkinliklere ilişkin değerlendirmeler ise daha düşük düzeydedir. Vergi mevzuatı, Türkiye Muhasebe Standartları/ Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TMS/IFRS) uygulamaları, beyanname düzenleme, denetim, veri analitiği ve dijital muhasebe süreçlerine yönelik yetkinlikler yetersiz bulunmuştur. Buna karşın temel muhasebe bilgisi, finansal tablo düzenleme ve Tek Düzen Hesap Planı kullanımına ilişkin yetkinlikler görece olumlu değerlendirilmiştir. Etik değerlere yönelik bulgular ise katılımcıların bu alanda yüksek bir farkındalık düzeyine sahip olduğunu göstermekte olup, gizlilik, tarafsızlık, dürüstlük ve şeffaflık gibi mesleki etik ilkelerin katılımcılar tarafından güçlü biçimde benimsendiği görülmüştür. Bu bulgular, muhasebe eğitiminin temel etik ve bilişsel beceriler açısından yeterli olmakla birlikte teknik, dijital ve mevzuat temelli süreçler açısından yetersiz kaldığını göstermektedir. Bu doğrultuda muhasebe eğitim programlarının ders içeriklerinin Uluslararası Eğitim Standartları doğrultusunda güncellenmesi, uygulama temelli derslerin artırılması ve dijital muhasebe yetkinliklerinin geliştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Eğitimi, Mesleki Yetkinlik, SMMM Stajyerleri

JEL Kodları: M40, M49

¹ Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Şarkıta Atık Veysel MYO, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, onocakd@cumhuriyet.edu.tr:0000-0002-5082-7482.

² Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Cumhuriyet Sosyal Bilimler MYO, bcakmaksel@cumhuriyet.edu.tr: 0000-0002-0854-0517.

AKREDİTASYON SÜRECİNİN MUHASEBE EĞİTİMİNE ETKİSİ: ÜNİVERSİTELERİN MUHASEBE VE VERGİ UYGULAMALARI PROGRAMI DERS MÜFREDATLARININ İNCELENMESİ

Dr.Öğr. Üyesi Fatma ÇITAK¹

Bu çalışma eğitim kalitesini standartlaştırmayı amaçlayan akreditasyon süreçlerinin üniversitelerin önlisans programlarının muhasebe eğitimi üzerindeki etkisini araştırmaktadır. Araştırma, Mesleki Eğitim Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (MEDEK) tarafından akredite olan Muhasebe ve Vergi Uygulamaları programlarının mevcut ders müfredatlarının analiz edilmesidir. Çalışmanın amaç, muhasebe alanında verilen eğitime akreditasyonun getirdiği zorunlulukların doğrudan müfredat yansımalarını incelemektir. Bu inceleme ile, sektörün ihtiyaç duyduğu modern muhasebe eğitiminin gerektirdiği güncellemeler hakkında önemli bilgiler sunulmaktadır. Araştırmada programların müfredatları doküman analizi yöntemi ile incelenmiştir. Sonuç olarak, 13 Üniversite akreditasyon sürecinde MEDEK'e başvuru yapmış, 2 program tam akreditasyon, 10 program koşullu akreditasyon ve 1 programda kısa süreli akreditasyon şeklinde değerlendirilmiştir. Programların akreditasyon sürecinde ve sonrasında ders müfredatlarının yapısı ise, dijitalleşme ile ilgili ve muhasebenin spesifik olan konular üzerine yoğunlaşmıştır. 13 üniversite içerisinde 2'sinin ise sürdürülebilirlikle ilgili dersleri seçmeli ders olarak müfredatlarına eklemiştir.

Anahtar Kelimeler: Akreditasyon, Kalite, Muhasebe Eğitimi, Önlisans

JEL Kodları: M40, M41

¹ Amasya Üniversitesi Gümüşhacıköy Hasan Duman Meslek Yüksekokulu, Finans Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, fatma.citak@amasya.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-3276-47968>

3+1 EĞİTİM MODELİNİN DİJİTAL GÖRÜNÜRLÜĞÜ: MESLEK YÜKSEKOKULLARI WEB SİTELERİNDE MUHASEBE VE VERGİ PROGRAMLARINA YÖNELİK BİR İÇERİK ANALİZİ

Öğr. Gör. Dr. Ayte Alev ALDEMİR¹

Mezunlarının iş dünyasının beklentilerini tam olarak karşılayamaması sorununa çözüm arayışlarından biri olarak geliştirilen 3+1 Eğitim Modeli, öğrencilerin üç dönem boyunca teorik ve uygulamalı dersleri okul ortamında almasını, son dönemi ise işletmelerde “işyeri eğitimi” şeklinde tamamlamasını öngörmektedir. 3+1 modeli, mesleki eğitimin etkinliğini artırmak amacıyla geliştirilen bir uygulamadır. Bu sayede öğrenciler mezun olmadan önce gerçek iş deneyimi kazanmakta, işletmeler ise potansiyel çalışanlarını tanıma fırsatı bulmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de 3+1 eğitim sistemi uygulayan Meslek Yüksekokullarındaki Muhasebe ve Vergi Uygulamaları programlarının web sitelerinde sunulan içerikleri analiz etmektir. 3+1 modeli, öğrencilerin bir dönem işletmelerde uygulamalı eğitim almalarını sağlayarak mesleki yetkinliklerini artırmayı hedeflemektedir. Bu bağlamda çalışmada, üniversitelerin resmi web sitelerindeki 3+1 eğitim modelini açıklayan unsurları incelenmiş, kurumlar arası farklılıklar tespit edilmiştir. Araştırma, web sitesi içerik analizine dayanan betimsel bir çalışmadır. Veriler nitel içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Araştırmanın analizinde ve veri görselleştirmesinde SPSS 22.0 for Windows, MAXQDA 24 (Release 24.2.0) ve Microsoft Office Excel paket programlarından yararlanılmıştır. 32 MYO’nun web sayfaları incelenmiş; yönerge varlığı, yönerge detay düzeyi, süreç anlatım açıklığı, form veya belge sunumu, güncellik, link çalışırılığı, program tanıtım bilgisi, ders planı erişimi, duyurularda 3+1 haberleştirme ve iletişim bilgileri gibi değişkenler kodlanmıştır.

Elde edilen bulgular, MYO’ların büyük çoğunluğunda yönerge, süreç tanımları ve formların erişilebilir olduğunu; fakat 3+1 uygulamasına ilişkin genel tanıtımın yalnızca yaklaşık

%34’ünde bulunduğunu ve duyurularda aktif haberleştirmenin %50 oranında değişkenlik gösterdiğini ortaya koymaktadır. MYO’larda web içeriği standardizasyonun, özellikle öğrenci ve işverenlerin bilgiye kolay erişimi açısından fayda sağlayacağı sonucuna varılmıştır. Çalışmanın bulguları, 3+1 modeli uygulayan MYO’lardaki Muhasebe ve Vergi programlarının web sitelerinde bilgi sunumu açısından önemli farklılıklar olduğunu ve dijital bilgi yönetiminde standartlaştırmaya ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Çalışma ile, muhasebe eğitimi alanındaki dijital şeffaflık ve bilgi erişilebilirliğine katkı sunma amaçlanmış, öğrencilerin ve konu ile ilgili bilgi edinmek isteyen tarafların ilk başvuru kaynaklarından olan web sitelerinin iyileştirilmesine yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: 3+1 Eğitim Modeli, Muhasebe Eğitimi, İşyeri Eğitimi, Meslek Yüksekokulu, Web Sitesi

JEL Kodları: I21, I23, M41, M53.

¹ Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi; aozdemir@bandirma.edu.tr; 0000-0002-9111-4438

MUHASEBE EĞİTİMİNDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE DİJİTALLEŞME: THE IMPACT SİRALAMASINDA YER ALAN TÜRK ÜNİVERSİTELERİ ÖRNEĞİ

Dr. Selda KORGA¹

Muhasebe eğitiminde sürdürülebilirlik ve dijitalleşmenin benimsenmesi, meslek adaylarının değer yaratma, çevresel maliyetleri yönetme, finansal olmayan raporları analiz etme ve ilgili mevzuat ile standartlara hâkim olma gibi yetkinlikler kazanmasını mümkün kılmaktadır. Dijitalleşme odaklı eğitim yaklaşımlarının muhasebe eğitim sürecine entegre edilmesi, adayların dijital yetkinliklerini geliştirmelerini sağlayarak sürdürülebilirlik esaslı dijital iş yaşamına uyumlarını kolaylaştırmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, üniversitelerde verilen muhasebe eğitiminde sürdürülebilirlik ve dijitalleşme temali dersleri belirlemek ve bu derslerin müfredatta nasıl yer aldığını incelemektir. Bu doğrultuda, üniversiteleri Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH) çerçevesinde değerlendiren THE Impact sıralamasında yer alan Türk üniversitelerinin lisans ve lisansüstü programlarında muhasebe ile ilişkili sürdürülebilirlik ve dijitalleşme temali dersleri tespit edilmiştir. Derslerin belirlenmesinde doküman analizi yöntemi kullanılarak üniversitelerin müfredatları, ders içerikleri, ders planları detaylı bir biçimde incelenmiştir. Analiz sonucunda, araştırma kapsamındaki üniversitelerin büyük bir kısmının müfredatlarında sürdürülebilirlik veya dijitalleşme temali muhasebe derslerine yer verdiği gözlemlenmiştir. Buna karşın, bu üniversitelerin yüksek lisans ve doktora düzeyindeki programları incelendiğinde, söz konusu temalara yer veren üniversitelerin oranının düşük olduğu görülmektedir. Özellikle yüksek lisans ve doktora düzeyinde hem sürdürülebilirlik hem dijitalleşme temali muhasebe derslerini birlikte sunan üniversite sayısı oldukça sınırlıdır. Bu durum, her iki temanın üniversitelerin lisansüstü programlarında muhasebe derslerine entegre edilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Eğitimi, Sürdürülebilirlik, Dijitalleşme

JEL Kodları: M40, M41

¹ Ege Üniversitesi, Ege MYO, Muhasebe ve Vergi Bölümü, selda.korga@ege.edu.tr, 0000-0002-8868-0957

44. TÜRKİYE MUHASEBE EĞİTİMİ *Sempozyumu*

Muhasebe Eğitimi için Yeni Bir Yıl Muhasebe Yeterlilik, Beceriler ve Değerler

Sunis Efes Royal
Palace Resort & Spa
Özdere

TEMA KONUŞMASI BİZİ BEKLEYEN ÜNİVERSİTELİLER

Prof. Dr. Cam Şimga MUĞAN

Dr. Uğurcan MUĞAN

Moderatör: Prof. Dr. Fatma PAMUKÇU

BİZİ BEKLEYEN ÜNİVERSİTELER

Prof. Dr. Can Şimşak MUĞAN¹

Dr. Uğurcan MUĞAN²

Özellikle son on yıl içinde üniversite eğitimindeki değişiklikler çeşitli platformlarda yoğun bir şekilde tartışılmaktadır. 2025 yılı içinde daha da belirgin olarak ortaya çıkan politik, jeopolitik ve teknolojik riskler üniversitelerin sürdürülebilirliğini sorgulama aşamasına getirmiştir. ABD’de daha yoğun olarak karşılaşılan araştırma ve eğitim konularında ve fonlarındaki kısıtlamalar öğrenci ve öğretim hareketliliğini daha önce beklenmeyen şekilde etkilemeye başlamıştır. Bunların sonucunda beklenen üniversitelerin de bu gelişmelere uygun olarak değişim göstermesidir. Muhasebe eğitimi de bu değişimin içinde kendini bulacaktır. Çalışmanın amacı dünyada üniversite vizyonunda, hareketliliğinde, araştırma ve eğitim konularındaki gelişmeleri ve beklentileri değişik platformlardaki yazın içinde incelemek, özümlemek ve değişen koşullar ışığında ülkemiz akademisyenlerinin ve üniversite yöneticilerinin neler yapabileceklerini tartışmaya açmaktır.

İlk bakışta ortaya çıkan inceleme konuları arasında öğrencilerin lisans ve lisansüstü eğitim için gitmek istedikleri ülkelerdeki değişikliklerdir. Yirminci yüzyıldan bu yana eğitim için gidilen ülkelerin başında ABD, İngiltere, Avrupa ülkeleri ve Avustralya bulunmaktadır. Dünyada 2023 yılında yaklaşık 264 milyon öğrenci yüksek öğretim kurumlarına kayıtlıdır. Eğitimine farklı ülkelerdeki üniversitelerde devam eden öğrenciler aynı dönemde (2000–2022) üç kat artarak

6.9 milyona ulaşmıştır (Garisto, 2025; UNESCO, 2025a).

Özellikle 2000’li yıllardan bu yana küresel olarak yüksek öğretim kurumlarına kayıtlı öğrenci sayısında çarpıcı bir artış gözlenmektedir. Dünyada brüt kayıtlı öğrenci oranı (gross enrollment ratio) pek çok ülkede çarpıcı bir artış göstermiştir. Yapılan araştırmalarda ortaya çıkan ilginç bir bulgu 2023 yılında kayıtlı her 100 erkek öğrenciye karşın 113 kız öğrenciye ulaşılmasıdır (UNESCO, 2025a). Global gelişmelerin aksine bazı ülkelerde, özellikle ABD’de COVID sonrası artan lise mezun sayısına karşın, üniversite başvurularında düşüş dikkat çekicidir. Lise mezunlarının daha çok iki yıllık meslek yüksek okullarına ilgi gösterdiklerini göstermiştir. Küresel mobilizasyonun artması ülkeler arasında eğitim programlarının ve kalitesinin uyumlaştırılması ve eğitime güvenin tesis edilmesi gereğini önceliklemiştir. Farklı ülkelerden alınan diploma ve yeterliliklerin tanınması küresel hareketliliğin ön gereklerinden biridir. Dolayısıyla gelecekte yüksek öğretimin küresel, dijital ve öğrenci ve öğretim elemanı hareketliliğine sahip olacağından bunlara yeterli güveni sağlamak kurulacak sistemle mümkün olacaktır (UNESCO, 2025a; 2020). Ancak bu hareketliliği etkileyen en önemli faktörlerden biri üniversitelere araştırma ve eğitim fonlarının sürekliliğinin sağlanmasıdır. Önde gelen dünya üniversitelerinin araştırma fonlarında yapılan kesintiler lisansüstü eğitim için başvuruları ve araştırmacıları azalmasına ve daha farklı ülkelere kaymalarına yol açmıştır. Özellikle ABD’den Avrupa, Körfez ülkeleri ve Çin’e öğretim üyesi, araştırmacı ve öğrenci kayıpları dikkat çekmektedir.

Çin son yıllarda 100’den fazla araştırma üniversitesine yatırım yapmış ve tüm dallarda kaliteli dergilerde en çok yayın yapan araştırmacılar arasına girmiştir (Altbach, 2025). Bu gelişmeler ışığında ülkemiz üniversitelerinin de hedeflerini ve uygulamalarını değiştirmesi gerekecektir. Yaşamın her alanına giren yapay zekâ eğitim ve öğretimin de vazgeçilmez bir parçası haline geldi. Öğretim üyeleri henüz ders yardımcısı olarak yapay zekanın nasıl kullanılmasının uygun olacağı konusunda fikir birliğine varmamıştır. Tartışılması gereken en önemli konu ise öğrencilerin yaratıcılığını köreltmeden, analitik düşünce ve yorum yapma yetilerini yapay zeka yardımıyla veya harmanlanmasıyla nasıl geliştirilebileceğidir (Zhang, Ramesh, de Carvalho, Dougan, Pichamuthu ve Ndlovu, Nature 2025). Çalışmada bu konudaki gelişmelerin neler olduğu incelenecek ve öneriler getirilecektir.

Üniversitelerden beklenen, verilen lisans eğitimi ile öğrencilere belirli bir akademik alanın temel bilgi ve becerilerini kazandırarak eleştirel düşünme, analiz ve problem çözme yetkinliklerini geliştirmenin yani sıra mesleki ve kişisel gelişimi destekleyerek mezunları iş gücüne veya ileri düzey akademik çalışmalara hazırlamaktır. Ancak son yıllarda bu tanım daha çok mesleki beceri kazandırmak olarak algılanmaktadır. Bunun sonucunda kurulan eğitim sistemlerinde üniversite – endüstri iş birliği öne çıkmıştır. Gelecekte daha dijital, daha mobil ve küresel bir sistem olacağı düşünüldüğünde bazı ülkelerde örnekleri görülen lokal endüstrinin gereksinimlerini karşılayacak butik yüksek öğretim kurumlarının üniversite eğitimini daha cazip hale getirip getirmeyeceği, yapay zekâ ve mobilizasyon sorunlarına

çözüm sağlayıp sağlamayacağı tartışılacak konulardan biridir (McKie, 2025b). Ülkemizde bu uygulamanın talep yaratıp yaratmayacağı ve eğitimin kalitesini artırmaya destek olup olmayacağı çalışmada tartışılacak konulardan biridir. Çalışmada ülkemizdeki üniversiteler ve üniversite öğrencilerinin yıllar içindeki gelişimi de ele alınacaktır.

Üniversitelerdeki yıllar boyunca muhasebe eğitimindeki değişimler incelenecek, ve küresel ve teknolojik gelişmeler ışığında müfredatta ne gibi değişiklikler yapılması gerektiği tartışılacaktır. Küresel değişimin etkisi ve müfredatta yeni ihtiyaçlara göre ortaya çıkacak değişikliğin getireceği eğitim teknikleri ve muhasebe eğitiminde gerekecek yeni teknik ve sistem gereksinimleri de incelenecektir. Doğacak değişiklik ihtiyacı ve yeni müfredatta göre uygulanacak eğitim teknikleri de tartışılması planlanan konular arasındadır. Son olarak küresel ve lokal gelişmelerin, dijitalleşmenin ve mobilizasyonun muhasebe sektörü üzerindeki etkisi ve üniversite eğitimindeki yansımaları ele alınacak ve öneriler yapılacaktır.

¹ Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanıtma Vakfı (MÖDAV), simgamugan@gmail.com: 0000-0001-9745-7899

² University of Minnesota: 0000-0002-5824-7028